

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

62

EN BARNDOMSKÄRLEK.

EN HANDELSBOKHÅLLARES
HISTORIA.

AF

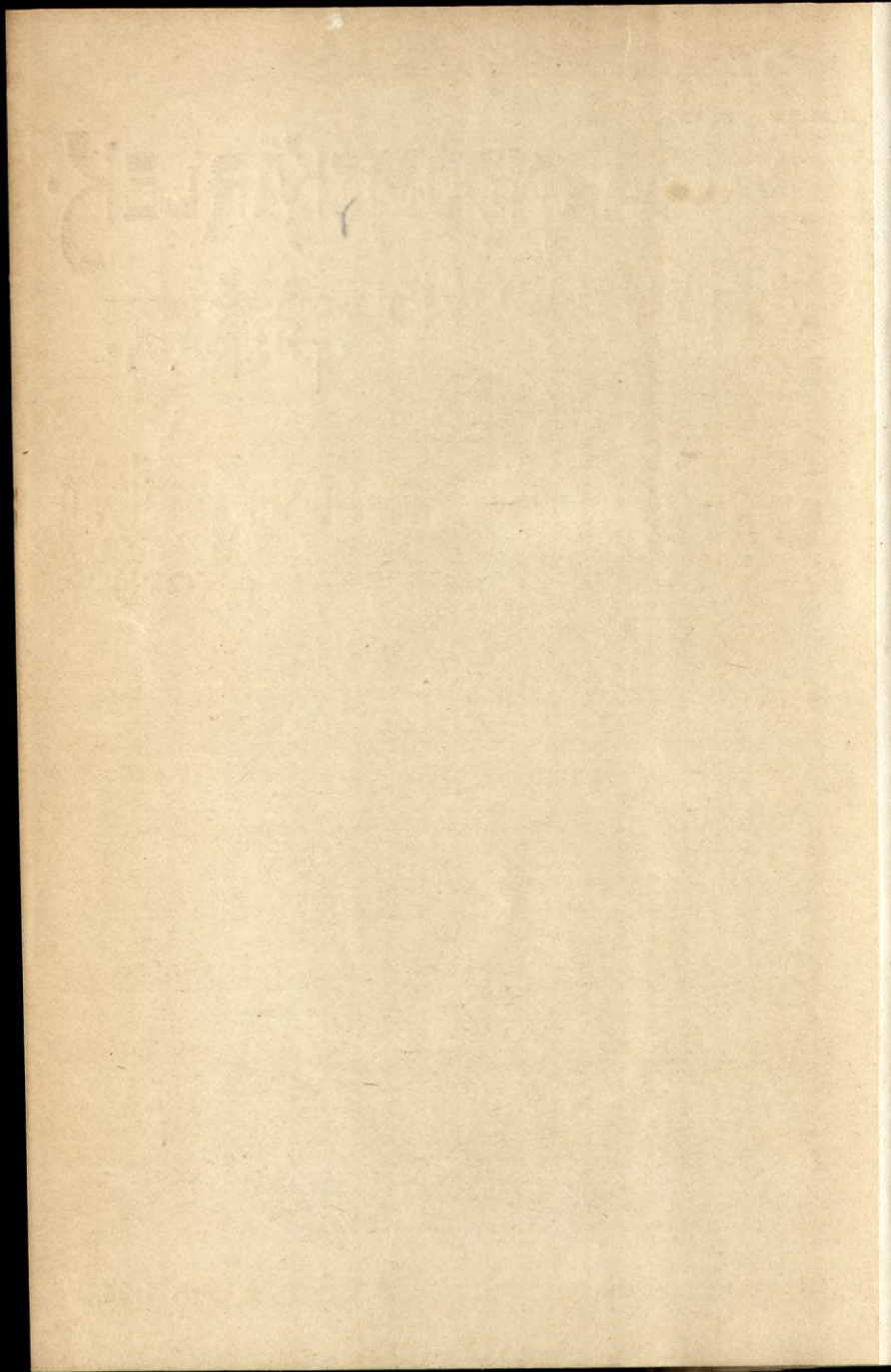
Johan Lindström.
(SAXON.)

© for.

Albert Bonniers förlag.

Pris 1: 25.

J. L. Saxon

EN BARNDOMSKÄRLEK

EN HANDELSBOKHÅLLARES
HISTORIA

BERÄTTAD

AF

JOHAN LINDSTRÖM
(SAXON)

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

EN BARNDOMSKÄRLEK

EN HANDELSBOKHALLÄRES
HISTORIA

JOHAN LÖNNSTRÖM

ÖSTERSUND

JÄMTLANDS TIDNINGS BOKTRYCKERI 1900

I.

Min far var bonde. Det hade från mina spädaste dagar varit hans hopp, att jag skulle träda i hans fotspår, äfven hvad lefnadsyrke angick, men ju mer jag växte till, dess mer bleknade detta hans hopp. Jag visade ingen lust för kroppsarbete, men så mycket mer för läsning, skrifning och räkning. Dessutom var jag liten och späd till växten och således äfven i det afseendet olämplig som bonde.

Då jag vid fjorton års ålder konfirmerades, blef det på allvar frågan om, hvad jag skulle bli.

"Hälst präst", sade jag.

"Jag vet det", svarade min far, "men så långt sträcka sig icke mina krafter att hjälpa dig. Det blefve för dyrt. Är det inget yrke, du kunde ha kallelse för?"

I socknen funnos inga andra handtvärkare än en smed, ett par skomakare, en skraddare och en snickare, och några andra yrken kände jag altså icke till. Med tanken på dem skakade jag på hufvudet till svar på min fars fråga.

"Men nog skulle det väl bli någon råd att få honom så långt som till skollärare?" sade mor.

Min far funderade en stund. Under tiden gjorde jag ett hastigt öfverslag af de vedervärdigheter och glädjestunder, som utgöra en folkskollärares lif. Jag kände ju blott till en enda — min egen lärare. Men det var nog.

"Nå, skulle du vilja bli skollärare?" frågade far slutligen.

"Nej", svarade jag lika bestämdt som snabt.

Min far syntes nästan belåten med svaret och gjorde intet försök att öfvertala mig.

"Vi få väl tänka på något annat då", sade han.

Då jag sedan blef ensam med mor, sade jag:

"Är det verkligt omöjligt, att jag kan få bli präst?"

"Ja, då far säger det, så är det ingenting att göra åt det", lød hennes svar i det hon klappade mig å kinden.

Då den illusionen nu oåterkalleligen var flyktad, förundrade det mig, att jag i själfva verket icke var ledsnare än jag var. Men vid de åren tager man ju ej någonting så synnerligt djupt, och min tränad efter prästämbetet låg väl egentligen däri, att detta då för mig utgjorde den högsta ställning en man kunde ernå.

Men hvart skulle jag nu vända mina tankar?

En eftermiddag gick min far ner till handelsboden i Norrby. Vid dylika tillfällen brukade vi barn alltid göra vårt bästa för att hålla oss vakna tils han kom hem, ty det vankades

då alltid något godt. Denna gång drog det ut längre än någonsin. Vi kämpade tappert mot John Blunds, allt mer påträngande friskaror, men vi besegrades den ene efter den andre, och till slut måste äfven jag, som stått mig längst, gifva vika för öfvermakten och taga reträtten till bordbänken.

Jag hade dock knapt hunnit ner i bädden förr än steg förnummos i förstugan, och jag hörde genast, att det var far. Jag var emellertid så trött, att jag, trots de väntande godsakerna, icke orkade resa på mig.

Sedan far hälsat, gick han direkt fram till bordet, där den anspråkslösa kvällsvarden stod dukad.

"Du vardt länge", sade mor.

"Ja, jag kom i språk med patronen själf", svarade far.

Handelsboden vid Norrby utgjorde blott en filial. Hufvudaffären fanns i grannsocknen Lunnevad, ungefär två mil från Norrby. Handelsmannen — som hette Nordenberg och i likhet med sina yrkesbröder i orten titulerades "patron" — kom då och då på besök i filialen.

"Han är alltid så språksam och vänlig", tyckte mor, som nog bra gärna ville veta, hvad samtalet gällt.

"Jag kom att orda om Per", sade far.

I samma stund som mitt namn nämndes, vardt jag alldeles klarvaken, fastän jag icke rörde mig i sängen.

"Jag sade", fortfor far, "huru det var och

undrade, om han inte skulle passa till handelsbetjänt. Herr Rundqvist är ju ensam där nere och kunde behöfva någon kvicking, som sprunge åt honom med ett som annat. 'En sådan hjälp hade vi nog skaffat oss för länge sedan, men kostnaden för en sådan blir så oproportionerlig, emedan jag ej har något hushåll här, utan han måste inackorderas hos gästgifvaren, som tager en krona om dagen för Rundqvist och knappast blefve billigare för pojken, ty en sådan åter hållre mer än en stor...' Jag afbröt honom här och frågade på hurudana vilkor dylika lär-lingar brukade mottagas. 'De få mat och husrum samt tvätt första året. Andra året få de dessutom kläder, och vid dessa förmåner bibehållas de tils de gått och läst, då kläderna utbytas mot kontant lön, hvars storlek är beroende på deras anlag och intresse för yrket.' Jag måste medge, att detta var goda vilkor, ty en dylik pojke är ju försörjd så fort han gått och läst, och frågade honom, om han ej ville försöka med Per mot det att jag betalade någon del af kostnaden för maten hos gästgifvaren. 'Tror ni då, att han lämpar sig för handeln?' frågade han och tillade, att han icke ville göra sig besvär med att försöka lära upp någon, som icke vore både snäll och i öfrigt passande. Jag sade det bästa jag kunde om pojken och bad att få fara upp med honom till Lunnevad, så att patronen finge se honom."

I detta spännande ögonblick gjorde far ett uppehåll.

Mors nyfikenhet var emellertid så stor, att hon icke gjorde något slags försök att dölja den.

"Nå?" sporde hon.

"Det vardt bestämdt, att jag skulle fara dit om tisdag i nästa vecka."

Då jag vaknade påföljande morgon, trodde jag genast, att jag drömt altsammans. Men alt eftersom jag började reda mina intryck, insåg jag tydligare, att mitt öde var afgjort.

II.

På tisdagsmorgonen tvättades jag så ren, att det blänkte om näsan på mig och ifördes mina bästa kläder. Mor lade in försvarligt med reskost i matsäcksskrinet. Och så bar det iväg. Jag har icke bevarat något minne af själfva resan. Förmodligen satt jag så fördjupad i egna funderingar, att jag icke gaf akt på omgifningen.

Vi blefvo väl mottagna och ombådos att stiga in på kontoret.

"Jaså, det här är förste bokhållaren, skall bli", skrattade patronen och betraktade mig. "Det var en baddare att vara liten."

"Annars vore jag inte här med honom", svarade min far med något af en suck.

"Det är inte stort mer än att han räcker öfver disken. Hvad handeln angår, gör kroppslängden dock föga till saken — det är ju för resten bara när det gäller knektar och poliser som förutsättningarna beräknas pr aln."

"En liten kan göra mycket medan en stor vänder sig", sade min far med ett försök att skämta.

"Ja, det är på snabbheten i benen och snabb-

heten i tankegången en köpmans framgång beror. Han ser ju liflig ut.”

”Kanske har han ärft några anlag för handel. Jag har, såsom patron vet, alltid haft kreatursaffärer såsom binäring till jordbruket.”

”Jag vet det, Anders Persson.”

Nu kom en kaffebricka med en korg, mjuka, sköna hvetebullar.

”Det kan behövas lite varmt, ty dagen är kylig”, tyckte patronen.

”Det är ju också i sista delen af oktober, och då har man ingenting annat att vänta”, sade far.

”Han får väl kaffe?” frågade patronen med en blick på mig sedan han slagit i fars kopp.

”Aldrig i hvardagslag”, svarade min far.

”Men vid högtidliga tillfällen, såsom detta . . . Det är riktigt. Mina egna barn få inte håller kaffe annat än i undantagsfall. Kaffet är nog skadligt för lite hvar, men för barn i växtåldern är det ett verkligt gift.”

”Sådant bör inte patron säga högt”, smålog min far.

”Å, det är en konkurrensartikel, som man ingenting förtjänar på.”

Jag hade vant mig att lyda utan att sucka, och i trots åf att det varma kaffet värmde som eld i min frusna kropp kommo dessa faders resonsemang icke mina tankar att taga någon sådan riktning, att de stälde mig på kant med fjärde budet. Dock må jag bekänna, att det, som mest

fäste min uppmärksamhet, var patronens upplysning om, att han hade barn. Voro de stora? Och skulle jag få se dem?

Efter kaffet gingo vi ut i handelsboden, magasinen och källaren. O, hvad varor! Det var mig obegripligt, att någon kunde komma ihåg hvar allting låg. Och ändock måste man ej minnas blott detta, utan äfven hvad allting kostade.

Vi bjödos på middag i våningen en trappa upp. Patronen höll oss sällskap, men några barn hvarken såg eller hörde jag. Jag fick också strax förklaringen därpå.

"Det är så lugnt och stilla vid bordet i dag", sade patronen. "Guvernanten är borta med barnen och hälsar på hos bruksförvaltarens å Skogholm."

Jag fick altså icke se dem denna gång. Tänk om bland dem funnes någon pojke, som vore jämnårig med mig! Då skulle jag alt kila hit upp och hälsa på ibland om söndagarne. Bara han nu icke var högfärdig . . .

Min far hade en del saker att handla, bl. a. till min utstyrsel. Därvid pröfvade patronen mig i räkning, och utföllo profven till hans belåtenhet. Också fick jag visa, huru jag kunde skriva.

"Mycket bra", sade patronen därom, och det kunde han gärna säga, ty på den tiden hade jag den vackraste handstil.

"Jag har med hans skolbetyg", sade far, och i det han framlemnade det, tillade han med en viss själfkänsla: "Skolmästaren sade, att han

aldrig skrivit ett bättre betyg, och han satt högst i skolan, då han slutade den.”

”Jag påminner mig, att jag förr hört talas om pojken”, nickade patronen. ”Vid något tillfälle i somras åt jag å Stockboda gästgifvaregård middag tillsammans med folkskoleinspektören. Han omnämde då en uppsats i svenska såsom vitnande om en sällsynt begåfning. Det var Per här, som skrivit den.”

Det är klart, att jag såg glad ut.

”Så det lider intet tvifvel”, fortfor patronen, ”att pojken är begåfvad. Men det är ej nog med det. Är han inte snäll, så är begåfningen snarare ett minus än ett plus. Arbetet här fordrar också en viss stadga, som man knapt kan vänta hos ett fjorton års barn...”

Denna kalldusch utanpå mina föregående framgångar var så grundlig, att jag nästan fick tårar i ögonen. Längden på min fars ansikte, kom mig också att tro, att slaget var förloradt.

”Emellertid skall jag ändå försöka med pojken nere vid Norrby, om Anders Persson vill betala halfva underhållet för honom under det första året. Jag vill hvarken till- eller afråda Anders Persson att ingå på detta förslag, men det är det yttersta jag kan medgifva. För mig blir i alt fall cirka 150 kronor om året i utgift för honom, och det är ganska tvifvelaktigt, om han kan göra skäl därför. Också är det fullkomligt säkert, att jag icke skulle göra det anbudet till någon, som icke åtnjöte så godt anseende i händel och vandel som Anders Persson; och härvid-

lag kan du se, min gosse". tillade han med en blick på mig. "hvad det är för ett värdefullt arf att vara kommen af hederliga och goda föräldrar".

"Jag tackar så mycket för tillbudet och tager emot det", sade min far. "Gå fram och tacka din blifvande husbonde", uppmanade han mig, som ögonblickligen lydde.

"När får han komma?"

"Ju förr dess hällre, så att han kan bli lite hemtamd till jul och då göra någon nytta i brådskan. I början går han bara i vägen, förstås."

"Han behöfver lite nya kläder, men så snart de bli färdiga, skall jag fara ner med honom."

"Anders Persson kunde ju göra upp med gästgifvaren att få lemna sin andel i säd, potatis, smör o. s. v., så blefve utgiften ej så känbar."

"Tack, patron, det har jag redan tänkt på."

"Och kan Anders Persson pruta pris med gästgifvaren, så inte mig emot."

"Ja, blir inte patron stött på det, så nog skall jag försöka."

"Det har ju också större utsikter att lyckas, om uppgörelsen sker med gossens far..."

"Jag förstår. Och eftersom det väl får anses uppgjordt nu, skall patron ha så mycken tack och jag hoppas, att det, som nu skett, må ha skett i en lycklig stund. Det är naturligtvis ingen svårighet för patron att få biträden, ty patron är känd för att vara reel af sig, men däremot

är det oftast svårt för en fattig bonde att få ut sina barn väl här i världen, om de nu nödvändigt skola ut, så jag må skatta mig lycklig, som haft denna framgång. I första hand blir det ju patrons betjänt nere vid Norrby som blir hans förman, men jag ber att redan nu få säga patron, att vi aldrig skola klaga på, om patron använder stränghet, där patron kan anse det behöfligt. Han är inte bortklemad, och han är van att bli behandlad med bestämdhet. Men om patron också vill bestå honom ett vänligt ord någon gång, då han riktigt förtjänt det, så skulle det vara oss kärt, ty vi veta, att detta komme att öka hans tillgifvenhet mot patron . . .”

Det blef far lite tjockt i halsen, märkte jag.

”Jag förstår Anders Persson — jag är ju själf far”, sade patronen allvarligt.

Så vände vi mot hemmet.

III.

Sista dagen i föräldrahemmet skall jag aldrig glömma.

Det var den 9 november 1870. Tidigt på morgonen vardt jag skickad ned till handelsboden vid Norrby för att köpa några småsaker, som fattades för den i hemmet varande skräddaren, hvilken nu höll på att lägga sista handen vid min utrustning.

Jag hade aldrig förut varit i boden. Det var nämligen hela tre kvarts mil dit. Fick jag eljes köpa hem något, skedde det i en obetydligare handelsbod, som ej låg mer än en kvarts mil från hemmet, och som jag för resten passerade dagligdags på vägen till skolan.

Sedan jag med all den säkerhet, jag var mäktig, uträttat mitt ärende, stoppade Rundqvist på mig en strut russin, och samtidigt sporde han:

"Hvarifrån är du?"

"Från Anstorp."

"Du är väl inte son till Anders Persson?"

"Jo."

"Altså är du bror till bror din, som skall komma hit."

"Nej, det är jag själf."

"Å, kära hjärtandes, du som är så liten!"

Också han! Men jag kunde rakt icke hjälpa, att jag var så ung. Jag kunde bara förarga mig däröfver. Förmodligen förstod han, att han träffat mig på någon sårbar punkt, ty han tillade leende:

"Nåja, liten kan ju bli stor."

"Det var meningen, att jag skulle komma i morgon."

"Ja, välkommen då!"

Jag tackade, förstås.

Aldrig hade jag gått vägen genom hagarne, ångarna och skogarne utan att erfara något alldeles särskildt så snart jag kom inom fädernegårdens bank och stör — den för den ambulatoriske stadsbon fullkomligt främmande känslan: detta är vårt! Gräset blir mjukare, skogens dofter fylligare, fågelspelet klangrikare — det är något obeskrifligt värmande och tryggande, som stiger upp inom oss, då vi stå framför det.

Jag ser det framför mig än. Jag hade nyss gått öfver stättan vid ledet. Ängen låg gråbrun — afbetad och frosthärjad. Tjárnens vatten var alldeles svart. Asparne lyste röda som blod bland de gula björkarne och de mörkgröna alarne, ty dessa senare hade hösten ännu icke rått på. Som bakgrund till allt detta stod barrskogen mörk och allvarsam. O, hvad det var vackert altsammans! Och detta, som gifvit mig så myc-

ken glädje, skulle jag gå ifrån. För att möta — hvad?

En egendomlig stämning kom öfver mig. Jag måste sätta mig ner och gråta.

Det var mången god dag sedan jag gråtit. Hemma ansågs gråt såsom något, som tillhörde småbarn men icke stora såsom jag. En smärta skulle man tåla utan klagan, eljes skrattade far och mor åt oss.

Icke skulle jag precis ha önskat, att någon sett dessa mina tårar, men jag blygdes icke inför mig själf för dem. De kommo icke af fruktan, och jag såg mig icke tillbaka. Jag ville ut i världen, och jag hade fått en god plats. Icke håller hade jag långt hem därifrån. Jag var altså icke ledsen. Troligen grät jag endast därför, att det var för fullt inom mig. Också kände jag mig så lättad efteråt.

— — —
Det hölls inga långa tal för mig, då jag lemnade hemmet.

”Du är så stor, att du förstår både ondt och godt”, sade min far. ”Du får nu välja, och allt hvad människan gör, gör hon åt sig själf.”

Mor lade ner ibland mina saker en påse goda äpplen, som jag skulle ge åt Rundqvist.

— — —
Detta var på en torsdag. Redan på söndagen vardt jag skickad upp till Lunnevad med 400 kronor — kassan för veckan — och en defekt.

lista. De å defektlistan upptagna varorna brådskade, hvadan jag skulle bedja, att de om möjligt expedierades redan på måndagen. Om patronen ej hade något däremot finge jag vänta och åka med lasset tillbaka.

"Du är inte rädd för att bära så mycket pengar?" frågade Rundqvist.

"Nej då!" försäkrade jag, som var mycket angelägen om att få göra denna utflykt.

"Men om du blir ansatt af rövare, hvad gör du då?"

"Å, det är ingen som tror mig om att ha något."

"Det kan du egentligen ha rätt i", skrattade Rundqvist.

Pängarne inlades i en gammal plånbok, sedan jag på tillsägelse räknat dem.

"Du skall aldrig taga emot pengar utan att räkna dem", sade Rundqvist. "Ty om det fattas, när du kommer med dem, så är det alltid ditt fel, som ej sett upp, så att du fått riktigt — ja, du kan t. o. m. bli misstänkt för att ha tagit det felande."

Under vägen vågade jag knapt hoppa öfver smutspölarne, af fruktan för att också plånboken skulle göra ett hopp ur sin gömma: innerfickan på min kavaj. Hvar femte minut stack jag också handen dit för att känna, om min skatt var i behåll. Så hade jag mött någon rövare, skulle han förmodligen funnit dessa manipulationer

misstänkta och börjat undra, om jag egentligen var så barskrapad, som jag såg ut.

Men jag mötte ingen röfvare, utan kom lyckligt och väl fram, föga anande att denna breffbäraretjänst skulle ha så viktiga följder för mig.

IV.

Jag kom just som patronens skulle till att äta middag. Direkt beröm för hvad jag gjort fick jag icke, men jag såg godt på patronen, att han tyckte, att jag gjort det bra.

"Du är väl inte hungrig?" frågade han leende.

"Jo, tack", svarade jag med känsla och öfvertygelse. Vid den tidiga frukosten i Norrby hade jag så brådt att komma iväg, att jag icke gaf mig tid att äta mig mätt. Och de matsäcks-smörgåsar, som den snälla gästgifvaremor stoppat på mig, hade jag ätit upp redan under första fjärdingsvägen.

"Nå tror du då, att du kan skicka dig i bildadt sällskap?"

"Ja, det tror jag. Jag har varit hos prästens och häradsskrifvarens och länsmans många gånger."

"Såå, du är altså en herre med världsvana. Då får jag kanske lof att presentera: fru Pettersson, min svärmor, som är värdinna i huset; fröken Malmberg, mina barns guvernant; hr Bauermann, den ene af mina bokhållare; mina döttrar Nanna och Gerda; min son John."

Då jag bugade mig för fru Pettersson räckte hon fram handen, och de öfriga följde exemplet.

"Jaså dina föräldrar umgingos med socknens ståndspersoner?" fortfor patronen.

De voro hos prästens ibland, men till härads-skrifvarens och länsmannen var endast jag bjuden."

"Hvarför det då?"

"För att sjunga och rita gubbar."

"Ser man på", smålog fröken Malmberg; "han har talanger!"

"Sjung lite för oss!" bad Nanna.

"Inte förr än efter middagen", varnade patronen sin dotter. Till mig fortsatte han:

"Då vet du också, hvad man har att iakttaga framför alt, då man går till bords."

"Att läsa bordsbönen."

"Och sedan man satt sig?"

"Att inte sörpla, då man äter soppa och att tugga med slutan mun, så att man inte smackar, då man äter annan mat."

"En riktig gentleman", skrattade fru Pettersson.

"Nå, och sedan maten blifvit serverad?"

Nu sträckte sig min bekantskap med bordskickets detaljer icke längre.

"Du skall strax få se", sade patronen, och så gingo vi till bords.

Soppan serverades den ena efter den andra utan att någon rörde sin sked. Först sedan alla blifvit serverade, begynte fru Pettersson att äta, och då följde alla de öfriga exemplet.

"Förstår du nu?" frågade patronen.

Jag skakade på hufvudet.

”Jo, förstår du, om alla rusade på maten eftersom de blefvo serverade, så skulle de att börja med ge intrycket af hungriga vargar, som aldrig sett mat förr; och vidare skulle den förste ha ätit upp, innan den siste fått någonting, hvilket hvarken såge trefligt ut eller vore trefligt. Vid bordet är man framför alt i sällskap med hvarandra.”

Denna händelse är karaktäristisk för hans tillvägagångssätt. Han uppfostrade sina biträden till ej blott köpmän utan också till människor, och han valde alltid det rätta ögonblicket för att meddela en lärdom.

På eftermiddagen fick jag sjunga och teckna. Min sång slog ej an, det märkte jag mer än väl, men mina ”gubbar” — ögonblickskarrikatyror af de innevarande — gjorde så mycket mera lycka.

Senare på eftermiddagen, då enhvar gick till sitt, uppmanades jag af min husbonde att följa med barnen in i barnkammaren.

”Ni tilltala hvarandra vid förnamn, men dua icke hvarandra. Det är inte högmod — du skall nog få märka, att jag ej tål sådant, alra minst hos mina egna — men det förtroliga ”du” bör bland jämnåriga brukas endast af nära släkt och nära bekanta.”

”Kanske jag då tors fråga, hvad jag får kalla . . .”

”Mig?” hjälpte han mig, som stod och sökte efter ordet. ”Du får säga farbror åt mig. Det

är egentligen en utmärkelse, men jag hoppas, att du må göra dig förtjänt af den — det betyder nämligen, att jag tillerkänt dig rätten att få tilltala mig med ett intimare ord än hvilken som helst får begagna ”

”Det är väl så godt, att han får säga tant åt mig då?” sade fru Pettersson halft frågande med en blick på sin svärson. Han nickade, hvilket, förstod jag, innebar hans sanktion af tillåtelsen.

Jag tackade.

Hvad barnen beträffar, var det Nanna, som spelade första fiolen. Hon var tolf år gammal, vacker, liflig och synbarligen faderns ögonsten.

Den två år yngre Gerda var sjuklig, stilla och tystlåten. Gossen var blott fem år gammal — och en sådan ungdom tager en fjortonåring just ej mycket notis om.

Nanna visade mig deras saker. Det var både många ting och vackra ting, som jag aldrig förr sett maken till.

Vid kvällsvarden sade farbror — jag benämner hädanefter patronen så — till Bauermann:

”Hur var det med Gustafsson?”

”Benet är af, och han kommer inte på fötter på den här sidan jul.”

”En sådan otur!”

”Och att han inte kunde ha väntat åtminstone en vecka, tils marknaden var öfver”, sade Bauermann med ett litet grin.

”Om vi skulle taga den här kvar?” sade farbror med en sidoblick på mig. ”Mycket kan det ju inte vara.”

"Nej, det får man ju inte begära, men något är ju bättre än intet", svarade Bauermann.

"Har du lärt dig något än?" frågade farbror mig.

"Ja, att göra strutar och mäta i fotogen."

"Det är ju en början... Skulle du tycka om att stanna här i stället för att i morgon återvända till Norrby?"

"Ja tack", svarade jag, och mitt ansikte bar nog vitne om den stora glädje, som jag kände. Nere vid Norrby var det att stå i boden på dagarne, äta sina mål ensam — medan Rundqvist åt, vaktade jag boden, som annars varit stängd de få minuter han förbrukade medan han kastade i sig maten — och så gå och lägga sig. Den enda förströelse, som där stod en till buds var läsningen af Gernandts "Familje-Journalen", på hvilken Rundqvist var prenumerant, samt "Nerikes Allehanda", som nu under det pågående fransk-tyska kriget hade sitt alldeles särskilda intresse. Här i Lunnevad var det musik, sång, skämt, jämnåriga — allt hvad jag kunde önska mig bäst. Dessutom — jag förstod det väl — hade jag mycket mer att lära här.

Ej underligt, att jag hade lite svårt för att somna den kvällen, i trots af att jag traskat två mil på fjortonåra fötter.

V.

Förste bokhållaren Gustafsson hade under en ridtur fallit af hästen och där blifvit liggande utan att kunna röra sig. Då hästen kom hem lösken, förstod man, att en olycka inträffat och gaf sig ut för att söka den förolyckade, som i ganska medtaget tillstånd forslades till läkaren. Denne mottog så långt utrymmet tillät patienter i sin bostad, och här skulle Gustafsson vara tills han blef frisk.

Det var af denna anledning, som jag fick stanna i Lunnevad.

De båda bokhållarne hade sina sofplatser i hvar sin soffa å det rymliga kontoret. Nu fick jag öfvertaga Gustafssons plats.

Farbror låg i ett litet rum innanför kontoret. Bokhållarne hade altså husbonden i närheten

Man var morgontidig den tiden. Boden öppnades klockan 7 alla mornar utom lördagsmornar, då den upplät sina portar redan klockan 6.

Det var bistert kallt, då man stack näsan dit ut, och varmare blef det just icke under dagens lopp, ty på den tiden brukades det icke

att ha eldstäder i handelsbodarna å landet. Så fort vi öppnat, kom en tjänstflicka ner med en kaffebricka.

Jag sneglade på den, men rörde mig icke.

"Drick, du", sade Bauermann.

"Hemma fick jag aldrig kaffe."

"Men här får du om mornarne, och utan det skulle man aldrig få lifsandarne i ordning i den här kylan."

Han åt upp tre af de sex bullarne. "Sätt i dig resten och vill du ha mer, så tag skorpor i skorplåren. Det är ingen, som missunnar dig, och vid dina år brukar man ha aptit."

Det första farbror visade mig var russin-, sviskon- och fikonlådorna. "Du får äta så mycket du orkar, och du skall inte genera dig för att jag är inne. Här tillämpa vi det judiska budet: "du skall ej binda munnen på oxen, som tröskar." Däremot hoppas jag, att du inte smakar på innehållet i vintunnorna i inre boden."

"Sådant har jag aldrig smakat och kommer aldrig att göra det, det har jag lofvat far och mor."

"Det var ett bra löfte. Håll ord, min far, sa' Rudbecken . . . Ditt första göra blir nu att gå genom alt, som fins i boden, så att du vet hvar alla saker befinna sig. Allting ställes eller lägges på sin plats, prydligt och ordentligt. Lådorna i lådfacket skjutas alltid igen. Det ser slarfvig ut, att de stå öppna, och i en öp-

pen låda dammar det alltid. På porslin, tyger och korta varor äro pris utsatta — prisen på andra saker ha vi i hufvudet, och dem får du lära dig efterhand. De åsatta prisen äro minutpris. och på dem prutas inte. För partier göres prisreduktion, beroende på partiets storlek, betalningstiden o. s. v., men om den saken behöfver du inte bekymra dig på länge än. De saker, som äro uppmärkta, ha äfven inköpspriset utsatt men med ett chifferspråk, som vi kalla bomärke. Detta bomärke är den djupaste hemlighet för alla utom oss, som stå i boden. Du förstår det?"

"Ja."

"Detta är vårt bomärke."

Han skref på en lapp följande:

Bröd och vin.

1234 567 890

"Snart lär du dig hvarje bokstafs betydelse. Till dess får du räkna på fingrarna. Riksdaler betecknas med x och öre med z. 1 riksdaler 25 öre skrives altså bx roz. Du förstår?"

"Ja."

Han tog en tändsticka och brände upp den lilla lappen.

"Så rädda om det äro vi."

"Jag skall inte tala om det", försäkrade jag.

Redan första förmiddagen begagnade jag mig så rikligt af farbrors frikostighet vis à vis söt-sakerna, att jag kom upp till middagen åtskilligt blek om näsan och utan aptit.

Det var nog ingen konst att genomskåda mig, och jag var under måltiden föremål för betydlig munterhet.

— — —

Vid måltiderna fick alltid Bauermann äta först och ensam, medan jag fick äta på samma gång som familjen — detta, förstod jag snart, emedan jag befans utgöra ett lämpligt sällskap åt barnen. Det var icke ovanligt, att farbror, sedan vi rest oss från bordet, sade: "Nu får du vara häruppe tils jag knackar i taket." Och det vardt ofta både en och två timmar.

Då barnen voro ute på kälkbacksåkning, skridskofärder o. s. v. var jag själfskrifven ledare af expeditionerna. Det gick dock i allmänhet i den direktion, som Nanna önskade. Icke som skulle hon ha trotsat mig — det låg icke för hennes röst, ehuru hon i mångt och mycket nog hade sin egen, bestämda vilja. Hon använde goda ord och lämpor, både därför att hon var en snäll flicka, som helst ville detta, och därför att hon var en klok flicka, som förstod, att man alltid kommer längst här i världen på den vägen. Vilde hon någon gång ensam ge sig i väg utför någon alt för djärf backe eller på skridskor komma för nära åmynningen, så var ett: "Kom i håg, att jag står i ansvar för er alla hos farbror!" alltid tillräckligt att återföra henne på marginalen.

För öfrigt voro de, om möjligt, gladare öfver mitt sällskap än jag öfver deras. De hade förut aldrig haft någon lekkamrat. Farbror tyckte ej om barnen i trakten. Med dessa fingo de altså icke sällskapa, och i någon skola gingo de ej.

Min befintlighet i huset hade särskildt gjort, att de fått idka mera friluftslif än någon föregående vinter. Det var till följd däraf, sade fru Pettersson, som de denna vinter haft mindre krämpor än annars plägade vara fallet under den kalla årstiden.

— — —

Det var på grund häraf för oss barn en sorgedag den dag kom man hem med Gustafsson såsom frisk. Vi förstodo alla, att det nu var slut med vårt muntra kamratlif.

Vid middagen uppträdde jag hängfärdig och flickorna rödgråtna. Den lille John förklarade bestämdt:

”När Per far tillbaka till Norrby, vill jag följa med.”

Under middagsrasten i barnkammaren plockade Nanna snyftande i hop några saker, som hon visste, att jag tyckte om.

”Jag skall be pappa, att jag får ge dig dem”, sade hon, ”så har Per något, som påminner dig om oss, när vi gå ensamma på hvar sitt håll.”

Med försöken för oss barn att tilltala hvar-

andra med förnamn hade det snart nog begynt att slinta ur; duandet öfvergick efterhand från undantag till regel, utan att hvarken farbror eller fru Pettersson sade något därom.

Hon satte sig bredvid mig och tog min hand.

"Jag har aldrig tyckt om någon gosse så mycket som dig, och jag kommer aldrig att tycka om någon så mycket som Per", sade hon.

Jag visste icke, huru jag fick tolka dessa hennes ord. Men Elis Emils "Husmamsellen på Helgestad", som pågick såsom följetong i Fäderslandet, hade satt fart på min fantasi, och jag kunde icke tänka mig den utomordentligt ädla hjältinnan annat än med Nannas drag. Följaktligen visste jag mer än väl, huru jag hålst velat förstå henne. Men det var jag för ölyg att ens antyda.

Vid kvällsvarden rådde hos oss unga samma tröstlösa stämning som vid middagen.

"Kanske", sade fru Pettersson, sedan vi stigit upp från bordet, till farbror — så lätt, att vi ej skulle höra det — "herr Gustafsson inte är så stark som förr och att pojken altså kunde behövas här än så länge?"

"Jaa", drog han på det.

"Barnen äro så förtjusta i honom."

Farbror gjorde ett slag på golvet och såg fundersam ut. Så stannade han plötsligt midt framför mig.

"Skulle du bli glad, om du finge bli här uppe än en tid?"

Jag strålade, rodnade och bockade mig.

"Pappa, snälla pappa!" utbrast Nanna och flög fadern om halsen.

"Då behöfver jag inte fara till Norrby", sade John tvärsäkert.

Allmänt skratt.

Och dagen slöts för oss ungdomar i jubel.

VI.

Nog var det en glädje, att jag fick stanna, men jag hörde genast vid Gustafssons hemkomst, att det icke skulle bli som förut.

Han såg tvär och högdragen ut

Bauermann hade från början behandlat mig som en yngre kamrat, och jag ägnade honom också all den beundran som en pojke kan skänka under dylika förhållanden. Jag slog in paket på samma sätt som han; jag efterhärnade hans gång och gester, och jag begagnade hans kvickheter. Och stackars den, som skulle ha försökt sig på att säga något ondt om Bauermann! Den hade fått med mig att göra.

Att Gustafsson var af en annan ull märkte man, som antydt, redan på utanskriften.

Nu inställdes på kontoret under nätterna en tältsäng, i hvilken jag fick ligga. Då Gustafsson fick se detta, utbrast han svärjande:

”Jaså, det var inte nog trångt här förut!”

Då morgonkaffet kom ner i boden följande morgon, hade de mjuka bullarne ökats från sex till nio. Gustafsson tog genast för sig fyra. Bauermann plockade till mig tre, hvarpå han

räckte de kvarvarande två till Gustafsson, sägande i försmädlig ton:

"Tag du också återstoden af min andel i förtäringen. Jag äter lika gärna skorpor."

"Nej, tack, jag har nog", svarade Gustafsson generad. Men efter den dagen nöjde han sig med sina tre.

En dag köpte en person en fjärding sill, som skulle packas i af kunden medfördt kärl. Det var mycket ovanligt på den tiden, då köpmännen på landet endast förde sill i heltunnor. Befolkningen köpte varan endera skålpundsvis, då den knippades i boden, eller också slog sig ett byalag i hop om en tunna och delade den hemma.

"Packa i den fjärdingen!" befalde Gustafsson mig i sin vanliga morska ton.

Jag hade aldrig gjort något sådant arbete förr och stod och skrufvade, rädd för att säga att jag ej kunde.

"Nå, blir det i dag?" frågade han skarpt.

Jag fick ögonblickligen fötter under mig ner till silltunnan utanför disken. I allmänhet var intet arbete i boden så föga älskadt af oss som handteringen af sillen, och när klasshögfärden åt diversehandels adepten gaf vedernamnet "sillstrypare", var den grym. Denna gren af värksamheten är nämligen så obehaglig i och för sig, att dess bitterhet icke borde behöfva skärpas med ett öknamn. Om vintern var det ju mycket värre, då det var så kallt i boden, att

andedräkten stod som en rök och fingrarne voro stela som pinnar.

Lyckligtvis kom farbror ut i boden, innan jag hållit på så länge

"Det där kan du inte", sade han i en godmodig ton, som — det hörde jag mer än väl — innebar, att jag ej behöfde fortsätta.

"En sådan där kunde väl inte vara för god att fråga då", sade Gustafsson något irriteradt.

"Inte du håller, om det gäller att införa något nytt här i affären", svarade farbror skarpt. "Vi hålla ju dräng för att göra sådant här, som ett fjorton års barn hvarken kan ha krafter till eller erfarenhet om. Gå du. Per, in och tvätta dig och leta sedan på drängen och hälsa honom från herr Gustafsson, att han genast skall komma och packa en fjärding sill."

Jag var icke sen att lyda, och då jag hade farbror bakom ryggen på mig, brydde jag mig föga om den ilska blick, som Gustafsson kastade efter mig.

Efter den dagen var jag i hatet för Gustafsson, och det var icke långt emellan hårluggarne och örflarne. Men vid de åren tager man icke sådant så hårdt, och ju elakare Gustafsson blef, dess närmare slöt jag mig till Bauermann. Jag kände på mig, att vi voro två mot en.

— — —

Det hade icke dröjt så länge förr än jag upptäckt, att Gustafsson och Bauermann rivali-

serade om husets vackra guvernant. För mig var det en gåta, att någon kunde tveka i valet mellan Gustafsson och Bauermann, och jag tänkte icke synnerligen högt om fröken Malmbergs för-måga att bedöma karlar.

Gustafsson hade icke haft anställning mer än ett år hos farbror Nordenberg. Denne hade föregående vinter blifvit svårt sjuk i blindtarmsinflammation. Läkaren hade sagt, att det onda skulle bli långvarigt och att det fordrade en badkur vid en utländsk badort under sommaren. Den sjuke finge ej ha några bekymmer för affären. Farbror skötte alltid själf bokföring och korrespondens. Bauermann kunde det icke — han låg ej åt det hållet. Han var en duktig säljare — af tio kunder, som kommo i boden, vände sig åtta till honom; han var aldrig rädd för att hugga i ett kraftigt tag i magasinet; han tyckte om att köra; han var alltid bjuden på bondkalasen i trakten: kort sagdt öfveralt där det gälde att utveckla hurtighet, kraft och godmodighet, där var han i sitt esse. Men han var ingen bok-karl; hans stil var ej mer än passabel; och för tyger, korta varor och dylikt saknade han sinne.

Därför måste en ny man engageras, och eftersom denne måste kunna bokföring, sköta korrespondensen samt göra inköpen, så blef han förste man.

Gustafsson var 26 år gammal, spenslig, petig, putsad och pomaderad. Också dylika unge män ha ju sin publik inom kvinnovärlden, och intres-

set för Gustafsson minskades icke därvidlag af, att han var son till en förmögen bergsman i Västmanland.

Bauermann var endast 22 år gammal, under medellängd, rund, kraftig och godlynt. Han var son till en fattig tyskfödd bagareänka i Örebro, hvilken han hjälpte mycket. Man behöfver aldrig taga miste om, den unge man, som är snäll mot sina gamla föräldrar, är en bra karl. Ingen pliktuppfyllelse adlar människan mera än efterkommandet af fjärde budets befallningar.

Fastän icke mer än 15 år — jag hade fyllt i januari — insåg jag, att jag gjorde mig nyttigast genom att söka fullkomna mig så mycket som möjligt på de områden, där Bauermann var svagast. På det sättet skulle Gustafsson i sinom tid bli öfverflödig, och då voro Bauermann och jag åter ensamma herrar på täppan. Så studerade jag ifrigt bokhålleri, dels i en i farbror Nordenbergs bibliotek befintlig gammal lärobok, dels och framför allt i affärens egna kontorsböcker, som jag efterbildade i en rad böcker för en fingerad affär. Detta talade jag dock ej om för någon mer än Bauermann och Nanna, hvilken senare lifligt delade mina antipatier för Gustafsson och mina sympatier för Bauermann.

Vi låtsades icke förstå dessa bådas rivalskap men så fort det passade att åt fröken Malmberg säga ett godt ord om Bauermann, nog gjorde vi det å hvar sitt håll. Och icke håller gjorde vi oss något samvete öfver att omtala ett och annat, som icke var till Gustafssons fördel.

Troligen hade Bauermann mera nytta af sina små bundsförvandter än han anade. Under Gustafssons sjukdom hade Bauermann tydligen också vunnit ett bestämdt öfvertag i den skönas ynnest. Känslan däraf hade synbarligen också ökat hans mod. Och i kärlek har alltid den oräddaste största framgången.

VII.

En fredagsafton, då vi alla utom Bauermann, som var bortrest till Örebro och ej skulle återkomma förr än nästa dag, suto samlade kring bordet, sade farbror Nordenberg:

"Vi äro inbjudna att om söndag deltaga i ett slädparti till Stockboda med bal och supé å gästgifvaregården där."

Å, så roligt", sade fröken Malmberg och klappade händerna.

"Är fröken Malmberg då så säker på att få någon kavaljer?" smålog farbror.

"Alltid är det någon karl, som vill kуска för mig. Om jag lade ut mina kroker riktigt, skulle jag inte kunna narra farbror själf?.."

"Nej, de gamla änklingarna äro svärfångade. De äro så erfarna..."

"Om jag får lof", sade Gustafsson.

"Ni är lite dålig att köra, men skaffar ni en stillig häst, så må det vara händt, och då tackar jag så mycket."

"Jag skall i morgon bittida skaffa den finaste trafvaren i byn — Jon Anderssons. Duger den?"

”Ja, tack, ingen hållre än den.”

”Du Per får i morgon bittida gå ner och tinga den för min räkning.”

”Ja”, sade jag synbart likgiltig, men i mitt hjärta var jag förtviflad; Bauermann skulle ha haft den hästen!

Innan vi åtskildes för aftonen fick jag tillfälle att hviska till Nanna:

”Hvad skola vi göra för att hindra, att den där otäckingen får Jon Anderssons Pälle?”

”Jag vet inte. Jag skall tänka på något tils i morgon bittida”, hviskade hon tillbaka.

Själff uppgjorde jag den ena planen vildare än den andra utan att dock kunna gilla någon. Det såg ut för mina ögon som om Bauermann ohjälpligt var prisgifven åt det oblida ödet.

På morgonen kom Nanna ner i boden så fort denna öppnats med begäran att få en docka silke af samma färg som ett medfördt prof.

”Det är ju så skumt här ännu”, sade hon. ”Jag måste gå fram till fönstret.”

Jag bar fram silkeslådan, och så fort vi nått till fönstret hviskade hon:

”Tinga den åt herr Bauermann!”

Det var som hela boden upplysts af en blyxt. Detta var lösningen — så enkel och ändå absolut afgörande! Hvad Nanna var för en klok flicka!

Då vi druckit morgonkaffet, sade Gustafsson:

”Du har naturligtvis glömt, att du skulle gå ner till Jon Andersson och tinga häst åt mig?”

Jag svarade ingenting utan gick mina färde på den otrogne tjänarens vägar.

Då jag kom tillbaka, sade jag utan att blinka:

"Hästen var redan upptingad."

"Åt hvem?"

"Det sade de inte."

"Och du hade naturligtvis inte så mycket fävet, att du kunde fråga..." Och svärjande begynte han en monolog, hvaraf framgick, att han trodde farbror ha gått och halat med meddelandet, så att pastorsadjunkten hunnit före till Jon Andersson.

"Då får du löpa till Lars Persson."

Nu var det mig omöjligt att träffa Nanna. Villrådlig om hvad jag skulle göra, upptingade jag äfven denna häst åt Bauermann och kom hem med samma svar åt Gustafsson

Gustafsson lät ett fyrvärkeri af de mest rödglödgade svordomar explodera öfver mig.

"Då fins det intet annat att taga än någon af Kask-Svens krakar. Den ena är inte håller så dålig. Det är ju den gula, som är bäst?"

"Jag tror det", svarade jag stilla. Men jag hade velat tjuta och dansa af glädje. Ty Kask-Svens gula märr var enögd och halt.

"Gå då ner och tinga den!" befalde han.

"Per!" ljöd i detsamma farbror Nordenbergs stämma från den öppnade kontorsdörren.

Han skickade mig i ett ärende till prästgården, som låg i helt annan riktning än Kask-Svevs hem.

Jag omtalade detta för Gustafsson och föreslog att kalla på drängen, så att Gustafsson finge ge sina order åt honom.

"Det är väl bra onödigt, att han går hit upp. Kan du inte på en gång säga åt honom, att han uträttar det där?"

"Jo visst."

"Men det skall ske genast! Jag har aldrig hört på maken, att det inte skall gå an att få en häst i hela byn."

I största hast invigde jag drängen i planen. Jag kunde trygt göra det, ty han var icke stort vänligare stämd mot Gustafsson än jag. Efteråt berättade han, att han sagt till Gustafsson:

"Herr Gustafsson får en bättre skjuts."

Men han hade använt en sådan ton, att Gustafsson icke förstått yttrandets ironiska innebörd.

VIII.

Nanna gillade mitt tilltag att tinga äfven Lars Perssons häst för Bauermanns räkning. Det var emellertid, förstodo vi båda, blott en räddning för tillfället. Strecket kunde ju bli upptäckt när som helst, blott Jon Larsson eller Lars Persson komme upp i boden. Ty naturligtvis skulle Gustafsson i så fall beklaga sig öfver att ha blifvit förekommen af Bauermann; det ena ordet skulle ge det andra, och så stode jag, arrangören af hela spektaklet, där vackert.

Kom så därtill, huru vi skulle kunna i förväg underrätta Bauermann om våra åtgöranden. Ty om Gustafsson rusade på honom och han ingenting visste, då vore ju altsammans ohjälpligt förkyldt.

Vi gingo altså i stor spänning.

"Det måste någon skickas emot honom", förklarade jag. "Jag har sett efter på tidtabellen, och han kan komma till stationen vid Stockboda endast klockan 11 på förmiddagen eller 4 på eftermiddagen."

"Jag skall fara", sade Nanna. "Det är myc-

ket enkelt. Jag ger mig ut på en kalkbackstur med Gerda och John till vägskalet vid Strömmens. Blir det kallt, så gå vi in till Strömmens, och håller jag då utkik därifrån. Kommer han inte på förmiddagen, så gå vi ut på eftermiddagen också. Det är ju vackert väder i dag, så det blir bara nöje.”

”Lättare kunna vi ju inte komma ifrån det, ty nu behöfver ingen mer veta om det. Men om ni gå in till Strömmens, så får du inte taga ögonen från fönstret.”

”Nej då!” försäkrade Nanna.

För att vara fullt säker höll jag själf utkik från boden. Det var emellertid som skulle Gustafsson ha förstått detta, ty jag vardt ideligen skickad ut i magasinen eller ner i källaren.

På förmiddagen kom Bauermann icke. Altså hade vi att vänta honom på eftermiddagen.

Vid 5-tiden skickades jag ner i källaren efter ättikssprit. Sådan togs upp i ett stopkrus, ur hvilket vi sedan med en trätt hælde upp åt kunderna, som vanligen togo ett halft kvarter åt gången af varan.

Källaren var under den något afsides belägna bryggstugubynaden och var försedd med ett hänglås, som det under vintertiden, då dylika pjäser ej kunna handteras med blotta händerna, var en värklig pina att få upp.

På det sättet åtgick det kanske en kvarts timme innan jag kom igen med ättiksspriten. Och då fann jag Bauermann stå inom disken!

Men det var icke nog med det. Gustafsson ytt-
rade också, såsom fortsättning på ett samtal:

”Nå, hvad skall du då ha Lars Perssons häst
till?”

Innan Gustafsson hunnit tala ut, stod hela
situationen klar för mig: Gustafsson hade träf-
fat någon från Lars Perssons och fått veta, att
hästen tingats för Bauermanns räkning, förmod-
ligen också af hvilken . . . Å, hvilken uppgö-
relse hade jag icke att vänta! . . . Däremot var
det tydligt, att Nanna icke träffat Bauermann,
som altså icke visste någonting.

Nu voro goda råd dyra. I blinken hade jag
emellertid räknat ut, att det enda, som kunde
rädda mig, var en knalleffekt. Och så beslöt
jag att offra — ättikskruset.

Duns! Där låg det i golfvet, splittradt i
hundratals bitar, under det att ättiksspriten
forsade öfver golfvet, spridande en fränt sur lukt
öfver boden.

”Din sakramenskade drummel”, utbrast Gu-
stafsson. ”Alt, hvad du får i händerna, skall
bums i golfvet. Hur bar du dig nu åt då?”

Det klingade som den ljufligaste musik i
mina öron, detta ovelt. Ty det förvissade mig
om, att jag lyckats i min afsikt att vända sam-
talets visare åt annat håll. Kom ingenting an-
nat i vägen, så behöfde Gustafsson åtminstone
en kvart innan han medhann att avsluta sina
betraktelser öfver mig, och under tiden hade
Bauermann fått sysselsättning på annat håll.

Hvad jag beräknat, inträffade också. Bauer-

mann. som nu ej ville vara med, frågade — säkerligen i afsikt att något bryta udden af Gustafssons ilska:

”Hvar är farbror?”

”Vet jag inte”, fräste Gustafsson. ”Jag går inte vall med honom!”

Bauermann gick in på kontoret, och så fortsatte Gustafsson att utösa sin vredes skålar öfver mig, medan jag plockade upp bitarne af kruset samt torkade upp ättiksspriten.

Då detta var gjordt, hade jag en kärkommen anledning att gå in på kontoret, nämligen för att tvätta mig om händerna. Nu skulle jag väl få säga något ord till Bauermann!

Det gick utmärkt. Bauermann höll på att ordna de småpaket han medhaft från staden. Farbror var icke inne.

Jag stötte hviskande fram:

”Svara Gustafsson undvikande på alt, som rör slädpartiet till Stockboda om söndag och kom fortast möjligt ner i källaren, skall jag berätta altsammans. Det är mycket viktigt, att herr Bauermann får veta det.”

Med detta skyndade jag ut i boden igen, där jag letade rätt på ett nytt stopkrus samt försåg mig med källarnyckeln och aflägsnade mig, alt under det Gustafsson gaf nya prof på svenska språkets ordrikedom, när det är fråga om att låta ett till kokpunkten brakt ursinne få luft.

Så snart jag kom ur hans åsyn, begynte jag dansa. Nu var i alla fall Bauermann varnad, och nu skulle ait snart klara upp sig!

Bauermann kom icke genast. Jag begynte att — sedan jag fyllt kruset — ordna i källaren, så att jag skulle kunna förklara mitt dröjsmål, om Gustafsson komme eller frågade om orsaken till detta.

"Här har du mig nu, din lille lurifax", skratade Bauermann i det han kom. "Hvad är det, du nu stält till?"

"Det är Nanna och jag, som äro i hop om det. Har inte herr Bauermann träffat henne?"

"Nej."

"Inte det! . . . Innan jag kommer till hufvudsaken: hvad hade herrarne talat om, innan jag kom in?"

"Gustafsson dök på mig som en hök och frågade i harmsen ton på hvilka smygvägar jag skaffat mig reda på slädpartiet om söndag. Jag svarade, att jag ej visste något om den saken. Det var allt. Sedan kom du. Nå, hvad är det nu du gjort? Jag började misstänka något så fort du släpte kruset, ty det gjorde du väl med afsikt?"

"Ja, det stämmer . . . Jo, i fredags talte farbror om, att det skulle bli slädparti till Stockboda om söndag. Herr Gustafsson bjöd fröken Malmberg och tillsade mig att tinga Jon Anderssons häst, som hon rysligt gärna vill åka efter — han har ju också finaste släden i socknen. Jag unnade honom hvarken fröken eller hästen. Jag ville, att herr Bauermann skulle ha bådadera och rådfrågade Nanna, om hvad göras kunde. Hon sof på det och listade i morse till mig or-

den: "Tinga den åt herr Bauermann!" Sagdt och gjordt. Då jag kom åter till herr Gustafsson, sade jag blott att hästen redan var upp-tingad."

"Frågade han inte af hvem?"

"Jo, men det visste jag inte."

"Din spjufver!"

"Så skickade han mig till Lars Persson. Men eftersom jag tänkte, att fröken möjligen kunde gilla den hästen, så tingade jag äfven den..."

"... för min räkning."

"Alldeles."

"Du tänker visst ruinera mig?"

"Ja, också ättikskruset står redan i andanom på herr Bauermanns konto."

"Tror du då, att du kan få mig att betala det utan lagsökning?"

"Säkert... Nå, han, som inte har reda på hästar ett smul, skickade nu och tingade — Kask-Svens gula märr."

Bauermann skrattade så, att han sjönk ner på en låda.

"Inte behöfde jag ha reda på, att märren är enögd och spattig..."

"Nej visst, hederspojke."

"Tack, herr Bauermann! Nu måste emellertid spåren efter mig suddas ut. Annars kunde han eröfra, hvad vi intagit åt herr Bauermann... Hvem han träffat från Lars Persson vet jag inte. ty jag har ingen sett därifrån i dag, och jag vet altså inte, hvad han fått reda på..."

"Jag förstår. Så fort jag träffat farbror och

redogjort för min stadsresa, skall jag göra mig ärende till både Jon Andersson och Lars Persson. Jag är ju god vän med dem bägge, så det skall nog rangera sig bra . . . Jag förklarar, att jag hade fått reda på slädpartiet, innan jag for till staden — huru angår ju icke Gustafsson — och tingat Jon Anderssons häst för egen räkning samt, därtill anmodad, Lars Perssons häst för pastorsadjunktens räkning. Lars Perssons hustru hade missförstått mig och trott, att jag själf skulle ha hästen . . . Det blir ju bra så?”

”Utmärkt.”

”Ja, det vill säga, att jag får också pracka på pastorn en opåräknad häst.”

”Han skall inte bli lite glad. Och fröken Augusta blir nog inte håller ledsen.”

Augusta var kyrkoherdens dotter, som sades vara mycket förtjust i sin pappas adjunkt.

”Ja, hon skaffar dig nog syndernas förlåtelse för alla de här ogärningarna. Emellertid skall du ha tack för dessa dina väntjänster. Jag skall inte glömma dem. Jag har hem något åt dig — en småsak, hvars enda värde består däri, att den visar, att jag tänkte på dig medan jag var borta. Föga anade jag då, att du skötte mina kort här hemma som en hel karl. Som sagdt, tack skall du ha, och gömdt är inte gömdt!”

Jag var riktigt rörd och kunde ingenting säga. Jag kunde blott hårdt trycka den hand han räckte mig.

”Hälsa din lilla vän och säg henne, att hon

är en präktig flicka och att jag inte håller skall glömma henne.”

Så sprang han.

”Din lilla vän”, hade han sagt. Anade han med hvilka ögon jag såg på Nanna?

Hon, stackars liten, satt troligen ännu hos Strömmens och höll utkik efter Bauermann. Det måste hon befrias från!

Jag sprang upp till fru Pettersson.

”Det börjar bli skumt, och Nanna, Gerda och John äro inte ännu hemma. Skall jag gå efter dem?”

”Ja, om du vill vara så snäll, Per. Det var riktigt bra gjordt af dig att komma ihåg dem. Tag med dig de här bullarne åt dem. De äro väl både hungriga och frusna, stackare. Säg åt dem, att de raska sig, så skola de få varmt te, när de komma hem — och du med, förstås.”

Mycket riktigt! Jag fann barnen hos Ströms, med hvilkas små Gerda och John lekte så ifrigt, att de glömt både tid och rum. Nanna måste tillse, att de hade sysselsättning, samtidigt med att hon skötte sin vakttjänst. Sälunda hade Bauermann, som fått åka från stationen med en bonde, i ett obehålladt ögonblick slunkit förbi och undgått den plikttrogna flickans uppmärksamhet.

”Han är redan hemma”, hviskade jag, sedan jag framfört fru Petterssons hälsningar och bullar. Hennes ögon bådo en bön om förlåtelse.

”Hvilken slarfva jag är!” sade hon.

”Alt är uppklaradt — alt är bra. Han hälsade dig och sade, att du är en präktig flicka och att han inte skulle glömma dig.”

På hemvägen ordnade jag en kapplöpning med resultat, att Gerda och John blefvo före. När vi kommo hem, hade jag sålunda fått berättas tillsammans för Nanna.

Gerda och John stormade uppför trapporna och berättade öfverförtjusta om täflingen.

”Ja, du är bra med sådana där påhitt”, nickade fru Pettersson åt mig.

Jag hade verkligen tur. Det ena skälmstycket efter det andra räknades mig till förtjänst.

IX.

Söndagen rann upp, en fin, lätt frostig dag med hög himmel. Det var väckligen en dag för ett slädparti.

Farbror Nordenberg tog naturligtvis parhästarna — den ena svart och den andra vit — och drosksläden. Han och fru Pettersson skulle sitta bak i släden, Nanna, Gerda och John fram. Jag, som också fick vara med, skulle få intaga en upphöjdare plats — på kuskbocken.

Ingen glädde sig så mycket åt slädpartiet som vi barn. Tiden gick emellertid så trööstlöst långsamt, att vi stundtals trodde, att den stannat i sitt lopp. Att det var något fel på salsklockan, därom voro vi säkra, ty aldrig hade minutvisaren rört sig så retsamt sakta som i dag.

Ändtligen vardt det middag.

I ifvern att hinna med vågade vi knapt äta oss mätta. Sämst var det nog för lille John, som alltid plögade vara sist men nu blef först.

"Nå, nu kan man väl få veta, hvilken häst herr Gustafsson tingat?" sade fru Pettersson vid bordet.

"Nej, det skall vara en öfverraskning", svarade han. "Men jag är säker på, att fröken Malmberg skall bli nöjd."

"Jag!" utbrast hon. "Nej, jag blir inte nöjd förr än jag får åka efter Jon Anderssons Pälle. Det var gement af adjunkten att röfva till sig den."

Jag såg osäkert på Bauermann. Men han satt lugn som om ingenting händt. Hur hade han ordnat det med kuskandet för fröken?

Så fort man stigit upp från bordet, rusade vi unga till fönstret. Klockan 4 skulle sällskapet komma. En förridare skulle underrätta om ankomsten så långt förut, att vi hunno pålsa på oss. Eftersom det blott var en mil fram, skulle sällskapet nämligen icke göra något uppehåll vid Lunnevad.

Bäst det var. svepte Lars Perssons häst och åkdon förbi och körde nedåt prästgården till.

"Hvad vill det säga?" frågade fru Pettersson.

"Vi få väl snart se", sade Bauermann med outgrundlig min.

"Den tyckes raka Bauermanns näsa förbi, den också", sade Gustafsson halfhögt med ett skadeglådigt leende till fröken Malmberg. "Han ser lite våt ut också, stackars gosse."

"Skrattar bäst, som skrattar sist", tänkte jag.

Så kom Jon Andersson med sin häst och körde in på gården.

"Hvad vill det säga då?" sporde fru Pettersson.

"Får jag gå ned och fråga?" bad Nanna.

”Ja, låt henne gå”, instämde fröken Malmberg.

”Vi skola få se, att de stält om så, att jag får den skjutsen till slut”, sade Gustafsson öfverlägset. Och han trodde bestämdt själf, hvad han sade.

Nanna kom som en pil uppför trapporna och stötte andfäddt fram:

”Vid närmare betänkande tordes inte pastorn köra Pälle... den såg honom för morsk... och bångstyrig ut... och därför har han gjort upp med Lars Persson... att få taga Brunte... mot att herr Bauermann fick Pälle i stället.”

Bauermann såg fortfarande lika outgrundlig ut. Fröken Malmberg blickade villrådig omkring sig, och Gustafssons ansikte blef en half aln långt.

Hurra! Nu kom förridaren.

”Säg till drängen att sätta för”, befalde farbror mig, som i brädskan höll på att taga trappan i ett enda steg. Drängen hade sett förridaren och redan begynt att sela, hvadan det inte dröjde länge förr än det var framkördt.

Nu gingo vi alla ner. Nanna, Gerda och John inhöljdes i fällar och filter.

En orkester af bjällror förnams på kort afstånd.

”De äro här! De äro här! Alle man i slädarne!”

Gustafsson såg ideligen åt det håll, hvarifrån hans skjuts var att vänta. Han var alldeles blek.

Fröken Malmberg blickade afundsjukt på Pälle, som stod och kråmade sig, och på den vackra släden med den varma renshuden och den långulliga färskinsfallen.

Det anlända sällskapet möttes med hurrarop och mössviftningar.

”Ja, eftersom ni inte ville göra Lunnevad till någon anhaltstation för att få något varmt i er, så sätta vi väl i gång med det samma”, sade farbror.

”Jag ber om ursäkt, att jag uppehåller ett ögonblick, men min skjuts har inte kunnat drumla sig hit förr än i sista minuten. Den är där borta”, sade Gustafsson.

Alt eftersom skjutsen närmade sig drogos åskådarnes ansikten i löje, och då den nådde fram, mottogs den af en verklig åska af skratt.

Kask-Svens märr hade väl aldrig sett så på en gång löjlig och ömklig ut som nu vid jämförelsen med alla dessa utvalda djur. Till på köpet var Kask Sven betydligt på dimman.

Gustafsson sprang fram till vår dräng och hväste:

”Hvad är det för skoj det här?”

”Det vet inte jag”, grinade drängen ganska bredt.

”Hur kunde han tinga en tocken häst?”

”Därför att jag var befald därtill.”

”Men han kan väl begripa, att man inte kan åka i slädparti efter en sådan häst?”

”Jag har så många gånger fått tillsägelse

att inte lägga mig i herr Gustafssons affärer, så att jag mins det, och jag har bara gjort, hvad jag blifvit befald."

"Skall jag köra förbi de andra, så att herr Gustafsson kommer först?" hickade Kusk-Sven och smålog med fyllhundens fäniga leende. Tydligt begrep han ingenting af hela detta uppträde, där allesamman höllo på att förgås af skratt utom han själf, Gustafsson och fröken Malmberg. Hon var gråtfärdig.

"Kör så långt ända in i rödaste häcklefjäll, som han kan komma med sitt skabbiga ök!" fräste Gustafsson.

"Då Gustafsson ger sin skjuts återbud, tors jag kanske bjuda fröken Malmberg den tomma platsen i min släde?" sade Bauermann.

Hon hade nog hela tiden förstätt, att denna reserv stod henne öppen. Emellertid gaf hon Bauermann en tacksam blick.

"Då man inte kan arrangera bättre, bör man inte uppträda som kavaljer i sådana här fall", sade hon onådigt till Gustafsson i det hon trippade fram till Bauermanns släde.

Gustafsson var gulgrön af ilska.

"Framåt!" sade farbror.

"Välkommen efter", nickade fru Pettersson till Gustafsson. Hon afsåg — det hörde jag på rösten — blott att säga något vänligt tröstande. Men i den sinnesstämning Gustafsson var, tog han det för hån.

"Alt för älskvärdt", hväste han mellan tän-

derna. Jag trodde, att han skulle räcka ut tungan åt henne.

Det bar i väg under en bedöfvande bjällerklång och med rask fart, ty hästarne hade blifvit otåliga under uppehållet.

Gustafsson gick med långsamma steg in i bygningen, och Kask-Sven svingade full och säll sin flintskalliga skinnlufva till afsked åt oss.

X.

Det var en glad färd till Stockboda. Ingen frös, så att vi för den sakens skull behöfde sprängåka. Det var hemåt vi skulle köra fort.

Hvad det var vackert i skogen! Granarne stodo alldeles höljda i hvitt, och på gärdesgårdarne låg snön såsom ett mjukt, fylligt draperi.

På Stockboda gästgifvaregård, som innehades af ett par gamla ungarlar, Gustaf och Erik Uhlin, hvilka tillika drefvo en stor diversehandel, disponerade slädpartiets deltagare hela öfvervåningen.

Kaffebord stod dukadt i stora salen. Brasor brunno i hvarje rum. Å, hvad det var treffligt!

Sedan sällskapet blifvit trakteradt och man pratat en smula, slog fröken Malmberg, som var en skicklig pianist, sig ned vid flygeln och spelade ett nummer. Det var början till en aftonunderhållning, som därefter bjöd på en halftimmes föredrag af pastorn om den franska kvinnan. Hansade alt vackert han kunde om henne — det gick just icke an annat. Ty under det pågående fransk-tyska kriget voro allas sympatier på Frankrikes sida. "Fäderneslandet" — hvilket fans

i boden, dit det för någon prenumerants räkning fick medfölja farbror Nordenbergs post — hade två "gubbar": "Hedlund och lilla Rulle", där Göteborgs Handelstidnings redaktör S. A. Hedlund och Dagens Nyheters redaktör Rudolf Wall n:r efter n:r skamfilades för att de "höllö med tysken."

Ett par af damerna sjöngo något konstigt, som de kanske icke kunde och hvilket jag i alla händelser fann både fult och tråkigt, något som jag också hviskade till Bauermann.

"Men det är fint", sade han.

Nanna sjöng också, men icke något bravurnummer utan den lilla folkvisan "Kristallen den fina." Ingen fick så mycket applåder som hon.

"Nanna har aldrig sjungit så vackert", sade jag kväfvande en suck, som lånade visans ord:

... och jag vore vännen din,
och du alra kärestan min.

Ja, kärleken vid 15 år är ej den nådigaste!

Farbror läste upp en berättelse af Onkel Adam, och jag utförde några "ögonblicks-porträtt", som väckte mycket bifall.

Fröken Malmberg afslöt aftenunderhållningen med ett musiknummer.

Så roade man sig på landet i min ungdom. Man kom icke tillsammans endast för att äta, supa och dansa, utan gaf samkvämen en smula innehåll.

Nu utrymdes salen och supén dukades. Det gick raskt, och snart höggo vi in på densamma

med friska krafter. Nanna, Gerda, John och jag fingo ett särskildt bord, vid hvilket jag var värd, därtill utnämnd af fröken Malmberg, som då och då kom dit bort och såg, huru jag skötte mitt åliggande. Icke var det någon brist på det vi ansågo som läckerheter!

Hon och Bauermann suto ensamma vid ett bord. Hvad de sade hvarandra, vet jag icke, ty samtalet fördes så lågt, att det drunknade i sorlet, men båda syntes fullständigt ha gått upp i ätandets och konverserandets lycka.

Då öppnades plötsligt dörren, och in trädde — Gustafsson!

Han var i åtskilligt hög stämning, det märkte jag genast på hans gång, hans högröstade tal och de röda fläckarne å hans kinder. Han var känd för sitt dåliga ölsinne och mottogs därför med blandade känslor.

Utan att afvakta värdinnans inbjudning, begynte han taga för sig vid smörgåsbordet, där han stjälppte i sig två supar å rad. Med en fullplockad smörgåsiett kom han så fram till det bord, där Bauermann och fröken Malmberg suto.

"Jag kommer för att utkräva de danser, som jag har antecknade å dansprogrammet", sade han till henne.

"Rätten till dem har du försutit", sade Bauermann lugnt.

"Det är väl inte du, som afgör den saken?" tog Gustafsson i med höjd stämma.

"Den är afgjord för länge sedan", svarade Bauermann.

”När, om jag får lof att fråga?”

”I samma stund jag hade den turen att kunna stå till tjänst åt den dam, som du mankerat på ett sådant sätt . . .”

”Är det fröken Malmbergs mening?”

”Ja, om herr Gustafsson inte förstår, att det måste vara så, då bör herr Gustafsson taga några lektioner i lefnadsvett fortast möjligt, för att öfvertyga sig om den saken”, svarade hon skarpt. Det var tydligt, att hon var ond.

”Låter det så”, sade Gustafsson i en ton, som han försökte göra hänfull, men som i stället blef brutal, ”då skall jag inte störa, utan ber om ursäkt.”

”Det är det minsta man kan begära”, svarade fröken Malmberg.

Han svängde på klacken och gick direkt till smörgåsbordet, där han ånyo stälpte i sig två supar å rad. Han slog också i den tredje och tog den för att tömma den, men stälde den hastigt tillbaka.

Så gick han och satte sig hos ett par bruksbokhållare. Han hade upphört att tala så hårdt och röra sig så häftigt som förut, men hans ögon glödde af en nästan vild glans. Han hade bestämdt fattat något beslut. Jag måste gå och varna Bauermann!

”Herr Bauermann skall ge akt på, huru ilsket Gustafsson glör. Han har intet godt i sinnet.”

”Jag är inte rädd.”

"Det vet jag, men det kan inte skada att vara på sin vakt."

"Det har du rätt i. Tack!"

Emellertid kunde jag icke längre lägga band på min nyfikenhet att få veta, huru Gustafsson kommit till Stockboda. För detta ändamåls skull måste jag ner i stall och hållstuga. Under tiden stälde jag Gustafsson under Nannas observation.

I hållstugan fann jag gästgifvarens i Lunnevad dräng.

"Det är Adolf, som skjutsat herr Gustafsson?"

"Just så."

"Och skall skjutsa honom hem?"

"Det också."

"Hvilket åkdon?"

"Gästgifvarens bästa släde och björnfällen."

"Sade han något om, huruvida han skulle bli ensam hem?"

"Nej, han var morsk och hög som vanligt och sade inte ett ord åt mig under hela vägen."

"Hvar har han fått fyllan?"

"Det vet jag inte, men han var på gästgifvaregården en god stund innan han for."

"Nå, men Kask-Sv . . ."

Här abröts jag af ett klingande ljud ute i förstugan.

Adolf och ett par andra karlar, som voro inne i hållstugan, rusade ut. I skyddet af denna betäckning följde jag med.

I detsamma som vi öppnade dörren hörde vi Bauermanns stämma:

"Nej, den här gången bommade du!"

Då vi kommo ut i förstugan funno vi Bauermann där. Uppe på trappafsatsen stod Gustafsson med en butelj i högsta hugg.

Några ögonblick därefter kom farbror Nordenberg och Erik Uhlin ut.

"Hvad vill detta säga?" utbrast farbror.

"Gustafsson, som är lite skämtsamt anlagd i afton, har påbörjat en öfning med att kasta till måls med buteljer", sade Bauermann. "Eftersom jag var ovillig att tjänstgöra som skotttafla, vek jag undan, och så hade han oturen att träffa rutan."

"Du gör klokast i att fara hem", sade farbror till Gustafsson. "Du befinner dig tydligen i en sinnesförfattning, som gör dig olämplig för det här sällskapet."

Farbror sade detta utan hetta. Han skref synbarligen denna Gustafssons handling på hans fyllas konto. Tonen var emellertid fast och bestämd och gaf intrycket af en befallning.

"Skall jag sätta för?" frågade Adolf.

Farbror såg skarpt på Gustafsson.

"Ja", svarade denne och slog ned ögonen.

"Per, kom upp och leta rätt på herr Gustafssons öfverkläder", befalde farbror mig.

"De äro här", sade Adolf, pekande inåt hållstugan, i det han gick ut att sätta för.

Erik Uhlin såg på etiketten å en af de buteljer, som Gustafsson tänkt använda som kastvapen.

"Att du inte skäms", sade han på sitt tokroliga sätt. "Taga champanjekonjak, som kostar

nio kronor buteljen. Jag tycker nästan, att sodavatten kunnat duga.”

Han lyckades utmärkt att med detta skämt afveckla en pinsam situation. Ty allesammans skrattade.

Så tog han Gustafsson under armen och ledde honom utför trapporna samt hjälpte honom på med öfverkläderna.

Under tiden hade Adolf kört fram.

Erik Ublin tryckte tyst en riksdaler i Adolfs hand, och sedan Gustafsson satt sig i, sade han till denne:

”Jag stoppar i den här buteljen till vägkost åt dig. Ty det vore ju skam, att du skulle komma nykter hem från ett sådant kalas.”

Om Gustafsson begrep ironien, kan jag icke säga. ty i detsamma smackade Adolf åt hästen.

Nanna, som förmodligen funnit väntan lång, kom ut.

”Hvad är det?” frågade hon uppifrån trappafsatsen.

”Vi ha sagt adjö åt herr Gustafsson, som for hem”, svarade farbror, i det han, Bauermann, Erik Ublin och jag stego upp för trappan.

”Å, hvad jag var rädd”, sade Nanna med ett skrämmt och — tyckte jag — ömt uttryck i sina stora, vackra ögon. ”Tala om altsammans!”

Jag önskade ingenting bättre än att efterkomma uppmaningen och utelemnade icke den minsta detalj.

"Men hvad hade herr Bauermann ute och göra?" sporde jag.

"Herr Gustafsson gick ut strax efter dig. Jag trodde, att han ärnade göra dig något illa och sade det åt herr Bauermann, som genast följde efter. Medan han gick ut för trappan hade herr Gustafsson fått tag i buteljerna..."

"Jag förstår", afbröt jag.

"Och så bad jag pappa att gå ut, tilläggande att jag trodde det vara något bråk i förstugan. Herr Erik Uhlin, som stod bredvid pappa, följde med. Resten vet du."

— — —

Så fort supén var slut, afdukades bordet och utflyttades stolarna. Och så begynte dansen.

John halfåg och sof i en soffa i ett af smårummen, och Gerda satt bredvid klippande med ögonen och beredd att gå samma väg. Nanna och jag voro så mycket vaknare och dansade nästan hvarenda dans. Fröken Malmberg hade lärt mig alla brukliga danser, och detta var egentligen min första bal. Nanna och jag fingo till och med vara med i lancieren, och utan skryt sagdt skötte vi oss ingalunda sämst.

Bauermann var riktigt till sin fördel i kväll. Han förde alltid så säkert; han gaf alltid ett sådant intryck af trygghet, då han dansade. Men i kväll var detta markeradt mera än vanligt — det var ett drag af segervisshet öfver honom, tyckte jag.

"Nu är alt herr Gustafsson ohjälpligt slagen

ur brädet", sade Nanna, liksom om hon läst mina tankar.

— — —
Strax före midnatt stod farbrors ekipage förspändt.

"Det är väl bäst, att jag får sofva ut, ty mina ungdomar lära inte vara mycket värda i morgon", sade farbror, för att motivera den jämförelsevis tidiga hemfärden.

"Nog skall jag vara lika som vanligt", förklarade jag käckt.

"Den, som lefver, får se", smålog han.

"Brådska ni inte, utan stanna så länge ni ha roligt", nickade fru Pettersson till Bauermann och fröken Malmberg vid afskedet.

"Nu taga vi John mellan oss, så får Per sitta nere i släden", sade fru Pettersson till farbror, då vi skulle stiga i. "Det är för kallt för honom att sitta uppe på kuskbocken nu, då han är uppsvettad."

Hon svepte lika noggrant om mig som de andra barnen. Sådan vänlighet glömmet ett barn aldrig!

Då vi kommit iväg sökte Nannas hand rätt på min under slädfällen. Var det på grund af otryggheten i nattens kolmärker? Jag tyckte, att hennes puls slog hårdt. "Lilla, lilla hjärta, tänk om det vore för mig, du klappade", sade jag mig själf.

Snart sof hon med sitt hufvud mot min axel.

—————

XI.

Bauermann kom icke hem förr än det var tid att öppna boden. Det kom icke i fråga, att han skulle åtnjuta någon hvila utan han gick i arbetet genast.

Fröken Malmberg däremot hade gått till sängs och visade sig icke vid frukosten.

Då denna var nära slut, kom Bauermann upp med en stor klase vindrufrvor.

"Det är åt er unga, som måste fara ifrån alla de sköna frukterna."

Vi tackade så mycket, förtjusta öfver denna vänlighet, som i liknande fall förekommit många gånger.

"Det måtte visst ha varit riktigt roligt", sade fru Pettersson. "Herr Bauermann ser så glad ut."

Samma observation hade jag gjort förut. Han hade gått och hvisslat hela morgonen. Och det visste jag, hvad det betydde.

Fröken Malmberg anade nog icke, huru skarpt Nanna och jag iakttog henne under dagens lopp. Hon såg utvakad ut, men hon hade öfver sig

något ljusst, drömmande, som vi aldrig förr sett hos henne. Barn ha, tror jag, skarpare iakttagelseförmåga, ifråga om ansikten, än äldre. Äldre människor bry sig icke om att så mycket iakttaga andra — de lefva mera sitt eget lif; och om de studera omgifningen ha de ofta endera förutfattade meningar eller göra konstruktioner. Barnet reflekterar ej så mycket; det intresserar sig för, hvad det kan se och höra. Det lefver i den period, då man samlar material.

Sedan Nanna och jag afslutat vår granskning, möttes vi i en förstående blick: de äro fästefolk nu! Vi hade ju vår del i deras lycka. Det gladdde oss — och för resten ansågo vi nog också, att det var en riktig bragd vi utfört.

Jag tyckte, att något af den lycka, som strömmade ut från fröken Malmberg, bredde sig öfver Nanna. Hon var vackrare än förr; jag kände mig förtroligare med henne än förr — vi hade fått en gemensam hemlighet.

— — —

Men den, som icke såg lycklig ut, var Gustafsson. "Dagen efter" plögade han begravva sig bland kontorsböckerna. Han hade grannstil och var alltid en rask bokförare, men på en sådan dag kunde han arbeta för tre.

Så gjorde han också i dag. Han formligen fräste åt alla, som han tordes på. Var han ensam inne, så höll jag mig alltid på vederbörligt afstånd, men var någon mera inne, passade jag alltid på att göra mig ärende dit. Och då gick

det ständigt olyckligt för mig: jag tappade paket, som jag bar; jag ref ner föremål från byrån — likvisst sådana som ej gingo sönder; jag sprang omkull stolar o. s. v. I de flesta fall fördrog han det, ehuru jag visste, att det marterade honom otroligt. Men ibland kunde han rusa upp och väsnas som en vilde. Då var det bäst att taga till bens fortast möjligt. Men nog njöt jag alltid!

Han gick ej upp till frukost, och vid middagen åt han ej mer än en smörgås och en half talrik soppa, omtalade Nanna, som spionerat på honom. Han var altså illamående efter gårdagens festande. Hvad som i öfrigt utgjorde grunden till hans mörka sinnestillstånd eller hvad han gick och rufvade på, kunde jag ej räkna ut.

— — —

På eftermiddagen sedan lamporna tändts, kom Kask-Sven in i boden. Han såg ut så, att jag efter en enda blick på honom måste taga reträtten till den inre boden, där jag sjönk ner på lutfiskhögen alldeles förgången af skratt. Farbror var nämligen inne, och jag tordes då ej visa mina känslor så oförtydbart. Det kan ju också hända, att jag flytt på samma sätt äfven om farbror ej varit närvarande — icke af fruktan för Kask-Sven, som var en mycket oförarglig person, utan emedan jag skulle ha ansett det oskickligt att skratta honom upp i ansiktet. Detta sagdt till min ursäkt och till

heder för farbrors och mina föräldrars uppfostringsmetod.

Om en stund vågade jag mig fram.

Å, hvad han såg ut!

Ansiktet var förmligen rutigt af plåsterlappar. Näsan hade svullnat upp, så att den var stor som en potatis, och midt på tippen satt en lapp, rund och stor som en medalj för tapperhet i fält. Ena örat var alldeles blått, och ena ögat igenmuradt. Han linkade på det ynkligaste vis, och för hvarje steg, han tog, åjade han till på ett sätt till den grad komiskt, att det borde ha kunnat narra en sten att skratta.

"Jo, du ser vacker ut", sade farbror.

"Ack, goda patron", begynte han i gnällande ton, men kom icke längre förr än han med ett häftigt, "aj! aj! å!" tog sig åt höften under det att det lilla, som mellan plåsterlapparne tittade fram af ansiktet, förvred sig på det mest löjeväckande sätt.

"Ho-he!" kom det från mig, som med ett enda skutt förflyttade mig in i inre boden, där jag ånyo hamnade å lutfiskhögen.

"Du är just inte ägnad att ingifva några allvarliga känslor i kväll", sade farbror smålende till Kask-Sven.

Jag höll mig för magen och trodde, att jag alldeles skulle gå åt.

"Men ändå är det allvarsamt", svarade Kask-Sven.

"Såå", menade farbror tviflande.

"Jag vill tala med herr Gustafsson."

Nu vardt jag allvarsam på en gång.

"Han är sysselsatt, så du får väl uppgöra med mig."

"Nej, det går inte. För det var han, som stälde till mig på det här sättet i går, och det kan jag väl inte behöfva tåla?"

Farbror svarade icke utan öppnade dörren till kontoret, ropande:

"Det är någon, som önskar tala med Gustafsson."

Gustafsson visade vid anblicken af Kask-Sven en min, som hade han plötsligt fått något surt i munnen.

Farbror gick upp i våningen. Han tog aldrig mot skvaller. Han lyssnade aldrig. Och han tyckte nu, att detta var en affär mellan Gustafsson och Kask-Sven.

"Vet han ingen lefvandes hut!" röt Gustafsson. "Hvad har han här att göra?"

"Det borde inte herr Gustafsson behöfva fråga. Men eftersom herr Gustafsson så önskar, så kan jag väl säga det: Vill han bjuda mig förlikning eller skall jag gå till länsman?"

"Gå han så långt ända innerst i . . ."

"Det är efter önskan", sade Kask-Sven med en själfsäkerhet, som jag aldrig trott honom om. "Men det fins säkra vitnen, som herr Gustafsson vet, och hvarken länsman Helling eller härads-höfding Stenberg torde bli så billiga som jag."

Gustafsson svarade med en rad af svordomar, och Kask-Sven gick.

Farbror var uppe i våningen ungefär en timme. Då han kom tillbaka, var han ond, såg jag. Han gick in på kontoret till Gustafsson.

”Ordnade du den där saken med Kask-Sven?”

Han talade så högt, att jag ej behöfde göra mig samvete öfver att lyssna.

”Farbror brukar ju inte lägga sig i sina biträdens enskilda affärer”, svarade Gustafsson med darrande stämma. Och den skäljde ej af fruktan — det var ej den tonen.

”Du borde blygas”, utbrast farbror riktigt ond. ”Du bär dig till den grad illa åt, att du under min bortovaro gör mitt hus till skådeplatsen för ett sådant uppträde som det, hvarunder du tilltygade honom på det där sättet. Och det är ej blott mina pigor utan äfven främmande människor, som bevitnat skandalen. Ja, det är ej nog med detta, utan du vill till på köpet, att jag och mitt hus skola ytterligare skymfas genom att inblandas i en rättegång, som ej kan sluta på mer än ett sätt. Och ändå har jag ej haft ett ord till förebräelse mot dig för ett uppträdande, som du borde göra alt för att försona — däri äfven inräknadt en anhållan om ursäkt till din principal.”

Gustafsson svarade ingenting.

”Då du så velat ha det”, återtog farbror, ”så får du finna dig i, att jag nu befaller dig att redan i denna afton uppgöra i godo med den misshandlade.”

Därmed gick farbror.

En kort stund därefter kom Gustafsson ut, iklädd öfverrock och galoscher.

— — —

Huru mycket Gustafsson betalade Kask-Sven, fick man aldrig veta. Men så litet måtte det icke ha varit. Ty Kask-Sven var icke nykter på en hel månad.

XII.

Vintern gick, och det vardt vår — den årstid åt hvilken ingen gläder sig så mycket som ungdomen. Det människosinne, som känner altting växa inom sig, skall naturligen med intresse och förståelse se på det vaknande lifvet ute i naturen.

Det var för resten icke blott inom mig det växte. Jag växte också på längden i en grad, som kom min far att bitterligen ångra, att han utlemnat mig åt Mercurius. På ett halfår hade jag växt nästan ett hufvud och på samma gång lagt ut riktigt duktigt. Det gissades mycket om orsaken till denna förändring — på det lättare arbetet, på den kraftigare maten o. s. v. Jag däremot var viss om, att det berodde på min egen innerliga önskan att snart bli stor, så att jag kunde behålla Nanna kvar, om någon kom och ville taga henne från mig. Och den tiden kunde snart komma. Hon växte också, och vackrare blef hon med hvarje dag.

På eftervintern hade vi fått vara mycket tillsammans. På fröken Malmbergs förslag hade jag fått läsa engelska, franska och tyska till-

sammans med flickorna. Det skedde till täflan, och jag är säker på, att de därefter lärde sig dubbelt så mycket som förut på samma tid, men det var ju i alla fall mycket snält af farbror att ge mig denna förmån.

I öfrigt hade tiden gått angenämt förbi. Gustafsson hade varit som en annan människa efter historien med Kask-Sven. Mot fröken Malmberg var han idel uppmärksamhet. Jag tyckte, att hon var alldeles för litet afvisande mot honom, men jag förstod också hvarför: hon ville icke röja det intimare förhållandet mellan henne och Bauermann.

Så kom Nanna en dag till mig:

"Nu skall det bli förlofning af!"

"Säkert?"

"Fullkomligt säkert. Herr Bauermann har i dag hos pappa anhållit om hennes hand."

"Vet du, hvad han sade då?" frågade jag ifrigt. Det var godt att veta det, tils man själf skulle fram en gång!

"Mätte väl det! Jag var ju inne i barnkammaren, så att jag hörde altsammans."

"Tala då om altihop!"

"Just som pappa sofvit middag, kom herr Bauermann upp. Han var alt lite hare — det hörde jag på målföret. 'Jag ber om ursäkt, att jag kommer hit upp, men jag önskade att tala med farbror om en sak af privat natur', begynte han. 'Sitt ner', sade pappa. Och sedan herr Bauermann satt sig, uppmanade pappa

honom att säga, hvad han hade att säga. — 'Jo ... jo, jag skulle fråga, om farbror har något emot, att jag ... jag ... förlofvar mig.' Han hade stammat flere gånger, men när det kom fram tyckte jag mig se pappa, huru förvånad han var. — 'Nej, det kan jag naturligtvis inte ha', svarade han. — 'Men det skulle vara med Amelie ... med fröken Malmberg ... så ... så att det är också på hennes vägnar jag ber.' — 'Såå, jag trodde nästan, att det var Gustafsson, som skulle få henne — så har det i alla fall förefallit på sista tiden. Är det ogranlaga, om jag frågar, huru länge ni haft det uppgjort?' — 'Nej, visst inte. Det skedde på slädpartiet till Stockboda.'

Nu måste jag afbryta Nanna.

'Mins du bestämdt, att han sade 'på' slädpartiet?'

'Ja. Ty jag är bra nyfiken på att få veta, om det var på dit- eller hemvägen. Jag tror, att det var på ditvägen.'

'Och jag är säker på, att det var under hemvägen', förklarade jag, som för en gångs skull var af annan åsikt än Nanna. Ack, när jag tänkte på hemfärden, kände jag ännu värmen af hennes lilla hand!

Pappa hvisslade till, när herr Bauermann lemnade sin upplysning. Och så skrattade han. 'Men det är väl inte mig, utan flickans föräldrar, som du skall fråga.' — 'Ja, jag skall nog göra det också, men först ville vi fråga farbror, eftersom vi bägge äta farbrors bröd och äro tack-

samma att få fortsätta därmed än så länge.' — 'Nåja, det var ju korrekt och bra gjordt af er . . . Naturligtvis har jag ingenting emot det. Det är en bra flicka, och jag gratulerar dig.' Pappa slog honom i hand. 'När vore det meningen, att det skulle ske?' — 'Vi hade tänkt att hennes födelsedag den 20 april skulle passa så bra.' — 'Jaså, så snart.' — 'Ja, jag hade ju skolat be för länge sedan, men jag har gått och skruvat på det i det längsta.' — 'Ja, ja, det är inte så lätt sådant där'. — 'Amelie önskade så gärna, att förlofningen finge försiggå i hennes hem, om det vore möjligt för oss att få ledigt. Det kan gå på tre dagar — en dag dit, en dag där och en dag därifrån.' — 'Ledigheten beviljas, och ni få en vecka på er, så hinna ni se er om i hennes födelsestad, och du får bli en smula bekant med hennes föräldrar, släkt och vänner. Det där är livvets solskensdagar, livvets vårlycka, ser du, och den skall man taga det mesta möjliga af, så att man har något att minnas, då man blir äldre.' Det var något så varmt och godt i pappas stämning — han tyckte så mycket om mamma."

"Du är ju så lik henne?" afbröt jag.

"De säga det", svarade hon. "Herr Bauer-mann tackade så mycket — han var också rörd. Och det var ju också snällt af pappa? Nu skall du få höra! 'Jag kan så mycket lättare bevilja ledigheten som vi ha alldeles oväntadt stor nytta af Per', sade pappa — 'Ja det är en duktig

pojke, arbetsam, läraktig och alltid villig', svarade Bauermann. Det vardt nu ett uppehåll, hvarefter Bauermann fortsatte: 'Det skall naturligtvis vara djupt hemligt tils det är skedt.' — 'Förstår, förstår', svarade pappa. Med detta tackade herr Bauermann äu en gång, och så gick han — förmodligen ner i lilla bygningen till tant, ty hon kom upp om en liten stund. Hon sade bara: 'Tack farbror!' och jag tycker mig se, huru hon rodnade — hon, som har så lätt för det. — 'Vi skola alla den vägen vandra', skämtade pappa, och så tillade han allvarligt: 'Jag har nyss sagt din fästman, att du är en bra flicka. Det gläder mig att kunna säga dig, att han är en utmärkt ung man. Lycka till!' Och så var det slut på den historien. Pappa gick ner, och tant dröjde inte häller så länge kvar... Skola vi låta dem förstå, att vi ana något?"

"Nej, nej."

"Det är sant. De blefve ledsna då."

"Och så blefve de så försiktiga... Det skall alt bli roligt att se dem, du!"

"Ja, du!"

— — —

På kvällen talade fröken Malmberg om vid bordet, att hon skulle fira sin namnsdag i sitt föräldrahem, som hon icke sett på två år. Och hon riktigt kvittrade som en lärka.

Att Gustafsson ingenting förstod om den

värkliga orsaken till hennes glädje, det sågo både Nanna och jag. Han var alt bra dum ändå!

— — —

Den 20 april var på en torsdag. Den 17 for fröken Malumberg till sitt hem i Askersund.

Det hettes, att Bauermann skulle fara till Örebro — att han fick göra den resan just den dagen för att spara en skjuts till järnvägsstationen vid Stockboda. Hon skulle vara borta en vecka, han ett par dagar blott. Det såg så naturligt ut, och ingen misstänkte, att det var ett arrangemang af farbror för att gömma de ungas hemlighet och göra omgifningens öfverraskning så mycket större.

Dagen därpå kom till farbror ett telegram, som löd:

"Vrickat en fot. Måste kvarligga här kanske en vecka
Bauermann."

"Å, så tråkigt", sade fru Pettersson i medlidsam ton.

"Det lär nog inte gå af för en vecka", menade Gustafsson. En vrickning kan till och med vara kinkigare än ett benbrott — nämligen om en sena är skadad."

Hans röst lät icke beklagande. Han var bestämdt skadeglad. "Men vänta du", tänkte jag, "du blir väl så lagom glad, när du får höra, huru det hänger ihop med den där vrickningen." Jag förstod nämligen genast, att telegrammet var blott en maska i hela detta nät af hemligheter. Det var naturligtvis skrivet på

förhand och skickadt i bref till Bauermanns mor i Örebro, hvilken telegraferat det på utsatt tid.

"Ja, det sker mycket här i världen som ingen kunnat tänkt sig". sade farbror.

"Stackars gosse", beklagade fru Pettersson.

"Han har då alltid varit framfusig och inte sett sig för, så det var inte så underligt, att det till slut skulle gå så där för honom", tyckte Gustafsson.

Nu märkte jag, att farbror hade lite svårt för att hålla sig för skratt.

XIII.

På lördagen sändes en häst för att — hette det — hämta fröken Malmberg vid Stockholms järnvägsstation.

"Sannerligen är inte Bauermann med", sade Gustafsson, då de kommo. "Det var då en märkvärdig slump."

Då hästen stannat, lyfte Bauermann sin fästmö ur släden och bar henne upp på förstugubron.

"Det ser ut som om det vore hon och icke han, som vrickat sig", fnyste Gustafsson en smula otåligt.

Bauermann följde med upp i våningen, och jag gjorde mig ärenda efter genom att bära upp sakerna, ehuru jag väl visste, att fröken Malmbergs skulle ner i hennes jungfrubur och Bauermanns ner på kontoret.

"Nå, jag har den äran", sade farbror till Bauermann, sedan hälsningarna växlats.

"Ja, det var ju tur, att det gick så fort öfver", inföll fru Pettersson.

"Snälla tant, förlåt oss!" utbrast fröken Malmberg och kastade sig snyftande i fru Petterssons armar.

"Hvad nu då?" frågade hon förundrad.

Farbror tog då fru Petterssons högra hand och förde den till fröken Malmbergs ännu behandskade vänstra hand, så att hon skulle känna ringen, hvilket gjorde, att gumman släpte henne och alldeles häpen vardt sittande, stirrande på henne.

Under tiden drog fröken Malmberg själf af handsken, visande ringen, och farbror förde fram Bauermann, hållande hans vänstra hand framför fru Pettersson.

"Å, sådana gemena barnungar att drifva gäck med gammalt folk!" utbrast fru Pettersson. "Det var emellertid bra gjort af er att kunna hålla det så hemligt. Jag gratulerar er hjärtligt!"

Det sved i mig — och nog också i Nanna, som jämte de öfriga barnen kommit in — att icke få säga, att vi länge afvetat både det ena och det andra. Men Nanna ville icke ha känt, att det hördes så väl från stora rummet till barnkammaren, och jag vågade ej yppa, att vi hade hemligheter tillsammans. Altså stego vi endast fram och gratulerade.

"De här båda ungdomarne äro inte alldeles främmande för vår historia", sade Bauermann, pekande på Nanna och mig. "De ha varit med och länkat händelsernas trådar på ett inte alldeles oväsentligt sätt."

"Hvad säger du?" frågade farbror öfverraskad.

"Det måste vi få veta", bad fru Pettersson.

"Nåja, eftersom Gustafsson naturligtvis nu skall se det som ett fyndigt påhitt, så må det

vara händt", svarade Bauermann och berättade händelsen om hästanskaffningen. Och så tillade han:

"Med den kännedom jag nu har om hvad det här fruntimret" — han smekte fröken Malmbergs hand — "en längre tid tänkt om mig, vet jag, att vi förr eller senare nått dit, där vi i denna stund äro. Men om det utan Nannas och Pers mellankomst varit skedt nu, är där- emot oafgjordt. Ty det var just på det där slädpartiet som mitt hjärtas Viborgska smäll ägde rum."

"På hemvägen?" frågade jag

"Stämmer", svarade Bauermann.

Jag kastade en triumferande blick på Nanna.

"Då skall jag be att få öfverlemna detta", sade jag och räckte Bauermann ett papper.

Han vecklade upp det, visade det för sin fästmö och läste titeln: 'Slädpartiet'. "Jaså, du rent af besjungit det!"

"Värs", smålog fru Pettersson. "Det måste vi få höra!"

"Skrifver du värs?" frågade farbror, och jag tyckte, att han såg en smula gäckande på mig.

"Skall det föreställas tolka *mina* känslor den där kvällen?" sporde Bauermann, som ögnat genom mitt opus.

Jag bockade mig och rodnade.

"Låt oss få höra det", manade fru Pettersson ännu en gång.

"Jag får väl lof att gå ner?" sade jag och

såg på farbror. Han uppmanade mig icke att stanna, och så aflägsnade jag mig med dröjande steg under det Bauermann begynte läsa mitt snillefoster, som lydde:

Slädpartiet.

Det så vackert var i stilla vinterkväll,
Stjärnor lyste mildt från himlens blåa pell.
Strålar utaf silfver månen sänkte ned,
Darrande utöfver fjärd och skog och hed.

Muntre springarn förde som på vingar oss
Fram på färd, som lystes utaf himlabloss.
Vinden hade tystnat, skogen stod så blid,
Alt var ljus och lycka, harmoni och frid.

Jag fick höra hennes mjuka, friska röst —
Klart den återklingar än uti mitt bröst.
O, I fagra toner, ljufvaste musik —
Ingen fins på jorden, som är eder lik!

Jag fick skåda, hur hon kunde ljufvast le,
in i hennes vackra ögon fick jag se.
Hvilken ädel själ det speglade sig där,
Hvilken himmel utaf oskuld ren och skär!

Flicka, kära flicka, kom, o kom till mig!
Allting hvad du önskar skall jag gifva dig.
Låt mig linda få kring dig min starka arm,
hviska ord om kärlek lycklig, trogen varm.

Kom till mig, du kära, lägg din hand i min,
Hviska: "Ja, så gärna vill jag blifva din!"
Hur se'n livvets skiften sig gestalta må,
aldrig du förlora, kära, skall därpå!

Naturligtvis var jag ytterst nyfiken på att få veta, hvad effekt mitt opus gjort. Själf hyste jag sannerligen icke ringa tankar om det-samma.

Nanna fick också redan samma kväll tillfälle att tillfredsställa min nyfikenhet.

"Mormor var nog mest förtjust. 'Så bra, så bra!' sade hon. 'Det hade jag inte trott honom om — och inte du håller?' sade herr Bauermann till sin fästmö. 'Nej', svarade hon och såg så lycklig på honom."

"Nå, men farbror då?" frågade jag, då Nanna tystnade.

"Han tyckte just inte om det."

Det var en missräkning. Ty det ingick i mina föreställningar, att det egentligen var han, som bäst kunde bedöma det.

"Hvad sade han?"

"A, han . . .", drog hon på det.

"Hvad sade han?" upprepade jag.

"Är det då alldeles nödvändigt, att jag säger det?"

"Alldeles nödvändigt", försäkrade jag med skälfvande röst.

"Nå, eftersom du nödvändigt skall veta det — han sade: 'Det var det värsta guano jag hört på länge!'"

Jag vardt nog både röd och blek, ty Nanna skyndade sig att tillägga:

"Men, ser du, pappa förstår sig inte als på värns."

Jag såg på henne med en blick, som tackade henne för hennes deltagande i en bitter stund, men som också sade henne, att i det fallet godtog jag icke hennes omdöme.

"Jag tyckte, att värserna voro så stiliga —

jag har aldrig läst något vackrare. Jag har redan bedt herr Bauermann att få skriva af dem; ty också för mig är ju det där slädpartiet ett kärt minne . . . Vet du, jag har blifvit riktigt högmodig öfver mig själf, emedan jag är bekant och god vän med en skald!"

Jag sken gradvis upp under detta Nannas tal, som andades liflig öfvertygelse. För mig hade hon icke skolat kunna hyckla med framgång, därtill kände jag henne för väl. När hon tyckte om det, då var ju allt bra, ty det var ju faktiskt för hennes räkning det var skrivet.

"När jag hörde det", fortfor hon, "tänkte jag: den som en gång så kunde inspirera en skald!"

Jag kände ända upp i halsen, huru mitt hjärta bankade, och jag vågade ej se på henne . . . Förstod hon, att det var om henne jag skref och ville hon ha mig att säga det?

Ju mera kär hon blef mig, dess blygare blef jag att visa henne det, och jag kunde ej tänka mig, huru det skulle gå till att säga henne det.

Hennes ord gjorde mig dock i alla fall öfverlycklig — gjorde det, i trots att de hade något af skalk hos sig.

Emellertid var detta både mitt första och mitt sista försök att vinna några lagrar som poet.

XIV.

Gustafsson fick naturligtvis snart reda på både förlofningen och hästanskaffningshistorien. Han gratulerade de båda unga, såsom det syntes, riktigt hjärtligt; och mig kallade han skratande "en sådan filur". För resten var han fortfarande riktigt hygglig.

Våren och sommaren gingo sålunda på angenämaste sätt. Den största tilldragelsen i huset under denna tid var att Nanna gick och läste. Hon tog saken mycket allvarligt, och ingen märkte bättre än jag, huru hon andligen mognade under dessa dagar, som visade mig henne från en ny sida.

På konfirmationsdagen var hon klädd i hvitt. Jag hade aldrig sett något vackrare. Där jag satt på orgelläktaren och såg hennes ljusa gestalt afteckna sig så klart mot de i allehanda färgskiftningar, mest svart, klädda kamraterna, tänkte jag ovilkorligen på en ängel. Att tempellets dekorerings, musiken och hela omgifningens andaktsfyllda stämning bidro till att gifva mig detta intryck, förstod jag icke. För mig existerade i denna stund öfver hufvud taget ingen-

ting annat än Nanna, min utesägligt älskade Nanna.

— — —

När hon kom med lång hvardagsklädning, vardt jag nästan rädd. Hon föreföll så stor. Kände hon sig också så? Skulle hon tycka, att hon vuxit ifrån mig?

Min fruktan var öfverflödig. Vårt kamratskap blef lika som det varit förut, något som gaf mig själf en viss känsla af manlighet. Var hon icke längre ett barn, så var jag det icke heller; var hon en ung kvinna, var jag också en ung man.

Jag misstänker att jag många gånger var betydligt löjlig i min nyvaknade manlighetssträfvän. Henne föreföll det dock aldrig så, och under alla betingelser var denna sträfvän för mig ett stycke själfuppfosttran af ej ringa betydelse.

— — —

En måndagskväll på eftersommaren, då jag stängde boden, fann jag en ask, som innehållit ett prydligt väckarur, tom.

Vi hade länge haft detta ur inne. Såsom stående högt i pris var det svårsåldt. Äfven min far hade någon gång frågat på det men funnit det för dyrt. Vid något tillfälle hade jag sagt, att jag borde köpa det — vi fingo alt, som vi köpte, för inköpspris — och ge det åt mina föräldrar.

Då jag städat färdigt, tog jag med mig

asken in på kontoret, där Gustafsson befann sig ensam, såsom ganska vanligt blifvit. Ty så fort vi stängde, sprang Bauermann upp till sin fästmö.

"Det har gått, det här?" sade jag i det jag höll upp asken.

"Ja", svarade han.

"Hvem köpte det?"

"Det var en uppifrån Boo — jag kommer inte ihåg, hvad han heter."

"Och han fick inte asken med?"

"Jag vet inte, hvad jag tänkte på, som inte tog den med."

Jag stälde ut asken, där den stått förut.

— — —

Dagen därpå kom en med mig ungefär jämn-årig gosse från grannskapet af mitt föräldrahem till boden. Han var på besök hos släktingar i Lunnevad. Jag hade aldrig vetat, att han hade några sådana här. Vi hade mycket att prata om.

Då han skulle gå, bad jag honom att medtaga lite sötsaker hem till mina syskon, och så vägde jag upp ett skålpund fikon och ett skålpund sviskon. Då jag lagt ihop påsarne, kom jag att tänka på, att min vän skulle ha lättare att bära dem, om jag lade ner dem i den tomask, hvari väckaruret funnits. Jag stoppade altså ner dem där och slog ett snöre om asken. Han fick så många hälsningar med, och jag kände på mig, hvilket jubel det skulle bli där hemma bland småsyskonen, när denna sändning från storebror öppnades. Jag tänkte, att det var ingen nöd

så länge jag kunde glädja dem för en så ringa pänning. Ty sviskonen och fikonen, som jag debiterade mig för, fick jag också för inköpspris.

På aftonen gick ej Bauermann upp, då vi stängde, utan stannade kvar i inre boden, selsatt med något. Då Gustafsson gått in på kontoret, vinkade Bauermann mig till sig och sade:

"Du skall debitera klockan på dig. Gustafsson gjorde i dag en ful insinuation mot dig till farbror."

"Hvad menar herr Bauermann?" frågade jag, sedan jag en god stund stått stum af häpnad.

"Han sade, att det kanske var din mening att glömma af att skriva upp henne. Det brann i mig, där jag stod, och jag tänkte rusa fram och säga, att han bar sig åt som en skurk. Men så tänkte jag, att jag tjänade dig bäst med att hålla mig lugn och sedan tala om det för dig."

Under första delen af Bauermanns yttrande blef jag alldeles kall. Men så spände sig hvarje nerv i min kropp.

"En sådan usling!" utbrast jag, knytande händerna, och skulle rusa ut.

"Hvart ämnar du taga vägen?"

"Jag skall ha tag i farbror och i hans närvaro fråga herr Gustafsson, huru han kan bära sig så skamligt åt."

"Lugna dig nu och berätta altsammans för mig, så kan jag säkert råda dig till något bättre. Uppträden bli ofta mera till skada än nytta."

”Nej, det är herr Bauermann som skall vara snäll och säga mig, hvad herr Bauermann hört.”

”Som du vill. Bäst farbror stod där i boden, sade han: ’Hur var det med det där fina väckaruret från Hasselblads?’ — ’Jo, det har gått i dag’, svarade Gustafsson. — ’I dag?’ frågade farbror något öfverraskad, tyckte jag. — ’Ja, han skickade det med en grannpojke till sina föräldrar.’ — ’Hvilken han?’ frågade farbror i samma ton. — ’Per här.’ — Farbror skulle just till att säga något men gick i stället och slog upp kladden. ’Det måtte vara något missförstånd, ty han har på sig debiterat sviskon och fikon men ingen klocka.’ — ’Något missförstånd är det inte; det fans folk, som såg, när han slog in den.’ — ’Klockan?’ frågade farbror. — ’Ja’, svarade Gustafsson. — ’Då har han glömt att skriva upp den’, sade farbror. — ’I fall det nu är glömska’, tillade Gustafsson med en ton, som icke kunde missförstås. — ’Hvad menar du?’ frågade farbror. — ’Att man kan tro en sådan där om hvad som helst. Det är en ögontjänare och en lymmel af första klass.’ — ’Det här måste jag undersöka’, tyckte farbror. — ’Kask-Sven, och jag tror också Jon Jons på Skaten Tilda, voro inne och kunna säga, huru det gick till.’ — ’Säg emellertid ingenting om detta förr än jag får tala vid de där båda — eller rättare, låt mig sköta hela saken.’ — ’Som farbror vill’, svarade Gustafsson. Och så vardt det intet mer taladt om det.”

"En sådan usling", utbrast jag än en gång. Under det Bauermann berättade hade jag haft ytterst svårt att hålla mig tyst. "Han vill göra mig till tjuf för den klocka, som han själf sålt!"

"Du har sett det?"

"Nej, men han sade det själf för ungefär en vecka sedan. Låt mig se. Jo, det var åtta dagar i förgår."

"Det var fräckt! Nu måste du berätta, hvad du vet."

Det gjorde jag också, både hvad Gustafsson sagt och huru det tillgått, då jag expederade sviskonen och fikonen.

"Voro Kask-Sven och Jon Jons Tilda inne?" frågade Bauermann.

"Ja, hela tiden. Så de kunna nog tala om, huru det hänger ihop med den affären. Jag skall i denna kväll be farbror att skicka efter dem."

"Tala emellertid enskildt med honom och under så lite uppseendeväckande omständigheter som möjligt. Och håll det för resten för dig själf."

"Det är bara en, som skall få veta det."

"Jag förstår. Dina aktier stå godt på det hållet, och kan du hålla dig uppe i kurs där, då är din lycka gjord, både i det ena och det andra afseendet. Var för öfrigt vid friskt mod och kom ihåg, att jag står alltid vid din sida, då du behöfver mig."

Bauermann såg på sitt ur.

"Det var eget, att det ej kommit matbud", sade han.

"De ha väl gått upp", sade jag.

Vi gingo upp i våningen, där vi fingo veta, att både farbror och Gustafsson gått ut. Gustafsson hade sagt, att han icke komme hem till kvällen och farbror, att vi ej skulle vänta på honom.

"Voro de i sällskap?"

"Nej, pappa gick redan klockan 7 och Gustafsson för en liten stund sedan."

Jag bråkade förgäfves min hjärna för att kunna finna någon förklaring till deras uteblifvande. Ty jag trodde säkert, att det hörde i hop med historien om väckaruret.

"En härlig månskenskväll, sade fröken Malmberg, sedan vi ätit.

"Skall det vara en promenad?" frågade Bauermann, som läst hennes tankar.

"Tack", svarade hon honom och fortsatte vänd till Nanna: "Vill du vara med som förkläde?"

"Tack", svarade också hon.

"Och Per blir med som fjärde hjulet under vagnen?" sporde Bauermann.

"Tack", sade jag i min tur.

En dylik konversation fördes nästan hvarje kväll, då det var vackert väder. Den afslöts vanligen af fru Pettersson med ett:

"Det är snällt af er, att ni taga Nanna ut. Hon är alldeles för mycket inne nu, sedan hon vardt 'stor'."

För mig voro dessa kvällspromenader det mest efterlängtade. Nanna och jag släptes alltid före, och då vi kommit ur synhåll från hemmet, saktade Bauermann och fröken Malmberg farten, så att vi fingo ett godt försprång. De ville vara ostörda. Och hvad önskade jag hellre än att få vara ensam med Nanna!

Jag omtalade genast för henne dagens stora händelse för mig.

"Hans hämd kom till sist", sade Nanna, då jag slutat.

Så eget det var, men jag hade icke förut kommit att tänka på den saken. Ja, detta var betalningen för den tjänst jag gjorde Bauermann vid slädpartiet!

"Att han hållit sig lugn så länge!" utbrast jag.

"Han har väl icke funnit något riktigt passande tillfälle förr", svarade hon.

"Du tror, att han hela tiden gått och falkat på det?"

"Ja, Per."

"Och jag, som trodde, att han bättrat sig. Ty han har varit så hygglig på senaste tiden."

"För att det skulle taga så mycket bättre, då han slog till. Han har en ful uppsyn, den där, och jag har aldrig kunnat fördraga honom. . . Det blir herr Bauermanns tur härnäst. Ty du kan vara säker på, att också han skall ha sitt — kanske tant Malmberg också."

"Det var tur, att det var folk inne", fortsatte jag min egen tankegång.

"Sågo de då. huru du lade ner påsarne i asken?"

"Det vet jag inte."

"Naturligtvis gjorde de inte det, ty då skulle han inte ha vågat åberopa dem som vitnen. De ha sett, huru pojken bar asken — det är alt-sammans. Men de veta icke, hvad som var i asken. Förstår du?"

Det gick rundt för mig en sekund. Så klar-nade det. Jag förstod. De skulle ej bevisa min oskuld, utan de skulle öka skenet mot mig.

"Jag får skriva till Axel och be honom underrätta farbror om, hvad han hade med sig hem."

"Eller ännu bättre: kalla hit honom."

"Det har du rätt i Nanna — det är ändå bättre. Jag skall skriva i morgon dag till honom."

Och så kände jag mig trygg igen. Det var mig för öfrigt omöjligt att känna mig annat än lycklig, då jag fick gå sida vid sida med henne, som blifvit mig kärare än far och mor och annat alt på jorden. Far och mor hörde till det för-flutna, ett ljuft och oförlömmeligt förflutet vis-serligen, men i alla fall ett förflutet. Det var ingen otacksamhet i denna min tankegång. Tvärt-om! Jag tyckte, att de stodo långt, långt bakom mig. Och då jag ibland såg mig tillbaka, vinkade de mig att skynda framåt. Och framför mig stod Nanna — långt framför mig, men dock igenkänlig, vacker och god. Och hon vinkade mig att komma.

Ja, jag skulle komma. Men jag måste först bli stor och stark och duktig och god — utan dessa egenskaper skulle jag icke kunna nå fram till det vinkande målet.

Så gingo mina tankar, där vi vandrade fram. Hvad tänkte hon? Ibland var jag så säker på, att hon förstod mig och mötte mig med sitt hopp. Men åter andra gånger trodde jag, att hon icke als tänkt åt det hållet, utan i mig blott såg en god vän.

Ljufva, ljufva timmar! Än i dag, Nanna, när augustimånskenet darrar i ljumma kvällar, hvilar dina goda ögon på mig och smekes mitt öra af din stämmas mjuka tonfall!

XV.

Jag satt uppe länge på kvällen för att bli i tillfälle att tala vid farbror, men han kom icke, och jag måste slutligen gå till sängs.

På morgonen gick jag gång på gång och lyssnade vid hans dörr, men det var tyst. Åja, han hade ju lagt sig sent och måste altså ligga längre än vanligt.

Då det slutligen hördes, att han stigit upp, knackade jag på dörren.

"Stig in!" svarade han, men då han fick se mig, tillade han: "Jaså, det är du. Jag har inte tid med dig nu. Du får tala med mig sedan."

Han klädde sig hastigt och gick upp i våningen. Efter en kort stund gick han ut. Då vi kommo upp, fingo vi veta, att han ätit.

Till middagen kom han icke hem. Sådant hände ju dock ganska ofta, så det var nog ingen mer än jag, som särskildt lade märke till det.

Vid 4-tiden på eftermiddagen kom han tillbaka i sällskap med kyrkoherde Haggren. De kommo båda in i boden, och farbror sade till Gustafsson:

"Jag har tagit med mig kyrkoherden för att tala vid gossen. Jag ber dig att vara närvarande. Kom med, du Per!"

Det föreföll mig som om Gustafsson något motvilligt etterkom uppmaningen.

"Vi gå ner i fröken Malmbergs rum för att det skall väcka så litet uppseende som möjligt. Det är ju tråkigt nog ändå", sade farbror.

Då vi kommo dit, funno vi före oss Jon Jons Tilda och Kask-Sven.

"Vill nu du Gustafsson tala om, huru detta gick till?" sade farbror.

Gustafsson återupprepade, hvad han förut diktat ihop för farbror.

"Vill du nu erkänna, att detta är sanning?" sporde farbror mig.

"Nej", svarade jag bestämt.

"Hur hänger det då i hop med detta?"

Jag afgaf min berättelse utan att stamma eller sväfva på målet.

Kyrkoherden höll nu för mig ett förmaningstal, hvori han utvecklade, hvilka svåra synder lögn och stöld äro, och då lögnen kommit till för att bemantla stölden, vore den så mycket afskyvärdare.

Gustafsson utbytte en min af hemligt förstånd med Kask-Sven.

"Du vill icke godvilligt påtaga dig, att du tagit klockan?" slöt kyrkoherden.

"Nej, ty jag har aldrig stulit något."

Kyrkoherden gjorde en axelryckning och såg på farbror.

"Vi få då höra, hvad Tilda och Sven ha att säga", förklarade farbror. "Kanske Tilda vill börja."

"Jag har inte mycket att säga", begynte hon. "Jag kom in i boden i går förmiddag. Där stod då en pojke med fodralet till den där klockan och ett snöre bundet om detsamma. 'Det var fint!' sade jag och tog i det underifrån och lyfte på det."

"Vet Tilda, hvad som fans i fodralet?"

"Klockan, förstås."

"Såg Tilda den?"

"Nej."

"Men hur kan Tilda vara så säker på det då?"

"Jo, jag var här för inte längre sedan än i förgår och Gustafsson hade då framme klockan och bjöd ut den åt mig. Jag tog då i den och anmärkte, att den var så tung. Den vägde väl sina åtta skålpund."

"Hon väger sju och ett halft", inföll Gustafsson.

"Och nu", fortfor Tilda, "då jag på skämt tog i paketet, kände jag att det var samma tyngd."

Sedan Tilda förklarad, att hon ej hade mer att säga, uppmanades Kask-Sven af farbror att omtala, hvad han visste.

"Per stod och pratade med en pojke, som jag inte kände, men jag hörde på deras tal, att han var från Pers hemtrakt. Jag har ju erfarenhet om, att Per är en otäck pojke, och det

var något, som sade mig, att jag borde ge akt på honom. Bäst det var, gick Gustafsson ut i magasinet efter en påse lüneburgersalt åt mig."

"Hvarför skickade han ej Per efter det?"

"Hur skall jag veta det? Han har ju varit så snäll mot den där pojken och ville väl låta honom få prata med sin bekanting... Just som Gustafsson kommit utom dörren, sade Per: 'Nu skall du få taga med dig den där klockan, som jag så länge tänkt ge åt far — han har önskat sig den. Jag får allting till inköpspris.' Så slog han ett snöre om asken och gick och skref något i boken. Jag var nyfiken på att få veta, hvad klockan kostade i inköpspris, så jag tittade i boken, då han skref. Jag vardt naturligtvis inte lite förvånad, då jag fick se, att han skref upp något helt annat än klockan; och då Gustafsson kom in, bad jag att få tala med honom inne på kontoret. Jag sade då allting som det var."

"Kanske du nu vill erkänna?" frågade kyrkoherden mig.

"Nej, jag har aldrig stulit något."

"Du vill med det säga, att herr Gustafsson, Tilda och Sven skulle dikta på dig ett så fult brott som tjufnad?"

"Ja. Jag har aldrig stulit något."

"Det är inte mer att göra vid det nu", sade farbror i det han steg upp. "Vill du, Haggren, följa med mig upp, få vi enskildt tala om detta. Du, Per, får bli här, tills jag skickar bud på dig."

Med detta gingo alla, lemnande mig ensam. Gustafsson kastade på mig en triumferande min, i det han med stolta steg aflägsnade sig.

Under hela detta förhör hade jag hållit mig rak. Nu när spänningen var öfver, föll jag ihop. Hvad var det, som skett? Jo. två personer hade förklarat mig vara tjuf, och en hade påstått, att han sett mig begå stölden. Det var Gustafsson, som arrangerat detta bofstreck, men hvad hade jag att sätta däremot? Hur skulle jag kunna visa, att jag var oskyldig? Ack, ack, kanske redan denna kväll vore jag afskedad, hemskickad, vanhedrad, brännmärkt...

Jag föll i häftig gråt. Det var de första tårar jag fält i Lunnevad.

Nanna. Nanna, min ljusa, vackra dröm! Nu hade det svarta molnet gått fram öfver den.

"En tjuf! En tjuf!" Jag såg, huru de pekade fingret åt mig hvar jag gick fram.

Och jag grät öfverljudt, gående golfvet rundt och vridande mina händer.

"En tjuf! En tjuf!" snyftade jag medan hela min kropp skakade.

Plötsligt stannade jag. Jag tyckte, att någon mer var inne. Och som jag såg upp, fann jag, att det var Nanna, upprörd, gråtande.

I samma stund som min blick träffade hennes, kastade hon sig kring min hals.

Så stodo vi båda en stund gråtande i hvar- andras armar. Efterhand domnade min smärta bort, och något obeskrifligt ljuft smög sig öfver hela min varelse.

”Nanna, kära Nanna”, hviskade jag i det hon slöt sig närmare mig, och jag betäckte hennes mun med kyssar.

Så bar jag henne bort i soffan och satte mig bredvid henne.

”Jag visste ju, hvad det skulle bli här — det talade tant Malmberg om. Jag spanade efter dem, och då herr Gustafsson kom in i boden var jag före där. Han gaf kanske akt akt på mig, kanske inte. Han berättade skadeglåd, hvad som sagts här och tillade: ’Nu har den där lille fähunden gjort ifrån sig här. Farbror har skickat bud efter far hans att komma och hämta honom’. Jag vardt alldeles förtviflad, när jag hörde det — lika ledsen som ond. Jag hade velat störta ut ur boden. Men jag stannade tils jag fått, hvad jag gjort mig ärende med, och så gick jag med lugna steg som om ingenting händt. Men så fort jag kom utom dörren, kastade jag, hvad jag hade i händerna, och sprang hit ned. Om hela världen förklarar dig vara tjuf — om de också fått pappa att tro det, så visste jag, att du inte var det. Nej, annat till gosse var det, som var min!”

”Din, din!” hviskade jag, och jag kände, huru jag strålade af lycka. ”Nu skall alt ordna sig, då du håller fast vid mig.”

”Ja, Per, det gör jag in i döden!”

”Nanna, Nanna min!” jublade jag. ”Jag är ingen tjuf. Jag är en kung!”

XVI.

Nanna hade gått, och jag satt åter ensam i denna kammare, som sett den djupaste för-
tviflan, jag känt, på några ögonblick förvandlas
till den högsta lycka, jag kunnat drömma.

Jag fick sitta där rätt länge, innan någon
hördes af. Till sist kom farbror själf.

"Det har varit tråkigt allt detta för dig,
Per, men en bestämd lärdom har det gifvit dig:
hvad det är för en skatt att ha ett rent sam-
vete."

"Farbror tror mig då inte om att ha tagit
klockan?" utbrast jag glad.

"Nej", svarade han.

Jag hade velat kyssa hans händer, men min
blyghet hindrade mig från att försöka en sådan
känslöyttring, som han för resten skulle ha afböjt.
Jag fick tårar i ögonen, och det värkade nog
lika mycket.

"Jag vet", fortfor han, "att du är offer för
en intrig — jag har hela tiden vetat det. Men
jag har icke kunnat säga dig det, ty då hade
du kunnat vara mig till hinders i mitt arbete
för att avslöja intrigen. Det har gjort mig ondt

att måst behandla dig som en brottsling, men du skall snart få se, att jag icke kunnat handla annorlunda än jag gjort i detta arbete för ditt bästa. Säg emellertid icke någonting om detta åt någon — antyd det icke ens genom ditt uppträdande. Du skall snart få altsammans uppläradt.”

Jag tackade honom så mycket och kramade hårdt hans hand.

”Farbror skall nog få se, att jag är tacksam för att farbror är snäll mot mig”, sade jag rörd.

— — —

Frampå förmiddagen nästa dag kom kyrkoherde Haggren upp till boden. En stund därefter infann sig också länsmannen.

”Vi skola göra slut på det här nu”, sade farbror till Gustafsson i det han uppmanade denne och mig att följa med ner i fröken Malmbergs rum. Kyrkoherden gick också med.

Där befunno sig äfven nu Jon Jons Tilda och Kask-Sven.

”För att kunna befordra den skyldige till laga näpst, måste ett verkligt polisförhör äga rum”, sade farbror. ”Något egentligt sådant är dock icke nödigt efter hvad som skedde här inne i går kväll. På min begäran har kyrkoherden efter de anteckningar, som ni alla sågo att han då förde, sammanfattat de olika yttrandena. I fall han rätt uppfattat dem, är det blott att godkänna dem. Har han i något fall missupp-

fattat någon, så bör han rätta det vid uppläsningen."

Han lemnade därpå ett par fullskrifna pappersark till länsmannen, som först läste upp sammanfattningen af Gustafssons yttrande.

"Är det riktigt?" frågade han.

"Ja", svarade Gustafsson.

Icke håller de båda vitnena eller jag hade någon anmärkning mot protokollet.

"Kalla då hit pojken", sade länsmannen.

"Jag skall gå efter honom", sade farbror, som gick och om ett par minuter kom igen med — Axel!

Min förvåning kände inga gränser.

"Du är hitkallad för att redogöra för, hvad du medförde från Per till hans hem och under hvilka omständigheter du fick det. Men lägg noga märke till, att du håller dig vid sanningen", sade länsmannen.

Han berättade, huru jag bedt honom att medtaga skickningen och huru jag vägt upp och emballerat fikonen och sviskonen.

"Var herr Gustafsson inne under tiden?"

"Ja."

"Äfven då Per stoppade ner påsarne i asken?"

"Ja. Han sade ändå: 'Det passade precis, det där.' Och den där karlen" — Axel pekade på Kask-Sven — "tillade: 'Ja, det var som salmboka till fodralet'. Och så skrattade båda".

"Det var en kanalje att ljuga", inföll Kask-Sven.

"De ha inte satt ihop det dåligt", tyckte Gustafsson.

"Inga afbrott under förhöret! Enhvar får yttra sig sedan", sade länsmannen skarpt.

Gustafsson log hånfullt åt länsmannen och nickade uppmuntrande åt Tilda och Kask Sven.

"Var den här flickan inne?" sade länsmannen till Axel med en handrörelse mot Tilda.

"Ja."

"Sade hon något till dig?"

"Ja, hon lyfte skämtsamt på paketet underifrån och sade: 'Hon har lätnat den där klockan, sedan jag tog i henne sist.' — 'Ja', skrattade den där hern' — han pekade på Gustafsson — 'men hon har i stället blifvit så mycket mer, hvad Tilda själf är.' — 'Hvad?' frågade hon, som ej tycktes veta, om hon skulle bli ond eller skratta. — 'Söt', sade han. Då skrattade hon. — 'Men den där sötman är matnyttig', sade han där, Sven. 'Så här ser den klockan ut', sade Per och visade Tilda, hvad han skrifvit upp i boken."

"Herr kommissarie", hostade Gustafsson. "Det höres ju, att det där är dikt."

Länsmannen fäste sig icke als vid, hvad Gustafsson invände, utan sade:

"Vi få taga in flickan då."

Det var Anna, dotter i det hus, där Axel varit under sin vistelse i Lunnevad.

"Vet du, hvad innehåll det var i den ask, som Axel här hade med från Per till dennes föräldrar?"

"Ja, det var två påsar."

"Hur vet du det?"

"Snöret hade gått af, och jag lyfte på locket samt urtog påsarne och låtsades tro, att de voro till mig."

"Hvad var det i påsarne?"

"Det vet jag inte, men Axel sade, att det var fikon och sviskon, och så kändes det."

Länsmannen gaf henne ett tecken, att hon fick sätta sig.

"Det är Karl Karlssons tur då?" sporde farbror. och länsmannen nickade.

Gustafsson såg orörligt mot dörren, sedan farbror gått efter Karl Karlsson. Då denne inträdde tog Gustafsson upp näsduken och torkade bort kallsvetten i pannan.

"Hur var det med det här väckaruret? frågade länsmannen.

"Jo, jag var lite i snusen, annars hade jag nog inte köpt det, fastän Gustafsson var envis."

"När skedde det?"

"Det var . . . Låt mig se . . . Jo, åtta dagar i går. Gumman min var ond på mig, när jag kom hem med det — kanske alra mest för att jag slagit sönder glaset . . ."

"Nå än sedan?"

"Jo, jag fick lof att styra om så, att jag fick annat glas i stället."

"Och hur skedde det?"

"Å, kors, det vet ju patron lika bra som jag."

"Men det är meningen, att ni skall tala om det här."

”Ja, det var ju bara som så, att jag kom in i boden och visade klockan för patron och tyckte, att han borde betala glaset eftersom hon var så dåligt inslagen. Patron stoppade då på mig en riksdaler och sade, att jag skulle gå till urmakare Flemström, så satte han i ett nytt glas för det priset. Och jag gick dit på en gång.”

”Hvilken dag var det?”

”I lördags.”

Under det länsmannen förhörde Karl Karlsson hade Gustafsson blifvit askgrå i ansiktet och satt sig ner. Kask-Sven drack vatten flere gånger, men hans händer darrade så, att han knapt kunde slå i glaset och föra det till munnen. Tilda höll sig bäst, och nu var det hon, som nickade uppmuntrande åt Gustafsson och Kask-Sven.

”Det är bara urmakaren vi ha kvar då?” sade länsmannen vänd till farbror, som nu hämtade urmakare Flemström.

”Har Karl Karlsson i Boo inlemnadt något ur till reparation hos Flemström?”

”Ja, ett dyrbart väckarur.”

”Hvad var det för fel på det?”

”Glaset var sönder.”

”Har uret funnits till salu hos patron Nordenberg?”

”Ja, det har väl stått där ett år åtminstone.”

”Hvilken dag vardt det inlemnadt till er?”

”I lördags.”

”Nå, då är det här färdigt”, sade länsman-

nen. "Förhöret har gifvit vid handen, att herr Gustafsson pådiktat Per att ha stulit uret i fråga och att ha hemsändt det till sina föräldrar samt att Tilda och Sven falskeligen vitnat detsamma. Det framgår klart, att den lika dumma som smutsiga planen runnit på herr Gustafsson i den stund som herr Nordenberg frågade efter uret. Herr Nordenberg, som afsåg att spörja om urets emballering, vardt naturligtvis högst förvånad öfver den anklagelse herr Gustafsson framkastade — herr Nordenberg visste ju, huru det hängde i hop med saken, eftersom han själf uträttat om klockans reparation med köparen. För att se hvart den falske åklagaren och de falska vitnena ämnade komma, arrangerades det privata förhöret i går kväll — ni fingo tro, att det var altsammans, och ingen af er generade sig. I dag ha ni läst fast er och kunna icke undkomma. Tilda har ljugit försiktigt. Sven utan att betänka sig. Jag vet inte om ni funnit på hvar sitt själfva eller rolerna blifvit eder tilldelade. I alla händelser äro vitnena åklagaren värdiga."

"Jag har inte sagt, att jag sett pojken stjäla någon klocka", utbrast Tilda spotskt.

"Du borde blygas", röt länsmannen och slog handen i bordet, så att vattenkaraffin och skriftyg hoppade, "att försöka bemantla en sådan bofaktighet som din med att vara fräck! Om du inte sett honom stjäla klockan, är det så mycket hutlösare af dig att uttala som din bestämnda öfvertygelse, att han är saker. För resten

har du ju sagt, att du i boden sett klockan, tagit i den och spekulerat på den under det att den fans hos urmakare Flemström."

Kask-Sven andades eller rättare sagdt flämtade med öppen mun. Det syntes på honom, att tungan lädde vid hans gom. Hans läppar rörde sig, men han fick icke fram ett ljud.

"Det är inte bevisadt, att det är samma klocka", hånlog Gustafsson.

Länsmannen reste på sig i hela sin längd, och han såg fruktansvärd ut, då han framljungade:

"Om, herr Gustafsson säger ett smack till, så låter jag häkta honom genast!"

Om Gustafsson icke visste, att man ej kan häktas för det slagets brott eller han icke kom att tänka på det under denna hotelse — altnög, han alldeles segnade ner på stolen.

"Nåd, nåd!" stönade Kask-Sven, i det han med knäpta händer rusade fram till länsmannen.

"Här är annars klockan", sade Flemström och satte väckaruret under näsan på Gustafsson. "Är det vax, det här, kanske?"

"Det är ingen småsak att söka rövva heder och ära af en person, såsom herr Gustafsson här försökt göra, så godt sekunderad af sina båda sanningsvitnen", återtog länsmannen. "Om det fula anslaget lyckats, skulle gossens framtid varit förstörd. Sådant får naturligtvis icke ske ostraffadt. Herr Nordenberg vill emellertid icke genom anställande af åtal befordra eder till det straff ni egentligen äro värda — han hoppas

ändock, att det skall vara eder en hälsosam minnesbeta — för så vidt ni i godo vilja göra upp saken. Han fordrar, att herr Gustafsson skall till gossen betala ett hundra riksdaler samt de falska vitnena likaledes till gossen betala hvardera tjugofem riksdaler såsom ersättning för den smälek han lidit. Dessutom skall herr Gustafsson gälda alla herr Nordenbergs utlägg för anordnandet af detta förhör, inklusive reseersättning för Karl Karlsson i Boo och gossen Axel Larsson.”

”Jag betalar aldrig ett öre!” fräste Tilda.

”Jo, det är hvad du blir tvungen till, mam-sell bakdanterska”, svarade länsmannen. ”Men det är ingen, som tvingar dig att göra det här — du kan få vänta tils vi varit vid tinget om saken. Ty dit måste du komma, om du ej vill göra upp i godo — du får mitt sällskap eller fjärdingsmannens, hvilket som kan anses mest tjänligt.”

Gustafsson gjorde något tecken åt henne.

”Hvar skulle jag taga så mycket pengar ifrån?” stönade Kask-Sven.

”Har du då inte utfått din vitnesersättning?” frågade länsmannen.

”O, att jag skulle låta narra mig i ett sådant elände!” jämrade Kask-Sven sig.

”Nå vill herr Gustafsson betala?” frågade länsmannen.

”Ja, det tyckes ju vara meningen att alldeles prätta af mig de där pengarne.”

”Nej, det är intet tvång”, svarade länsman-

nen lugnt. "Vill herr Gustafsson icke begagna sig af förmånen att få göra upp i godo, så vidtagas genast lagliga åtgärder. Jag frågar altså för sista gången..."

"För att slippa bråka så..."

"... betalar herr Gustafsson?"

"Ja."

"Har han tillgångar?" sade länsmannen till farbror.

"Ja, han har innestående å sin lön fullt tillräckligt för att ordna den här affären."

"Vill herr Gustafsson då i dessa vitnens närvaro medge sin principal att från herr Gustafssons lön draga kostnaderna för detta förhör, trettio-åtta kronor fyrtio öre?"

Gustafsson nickade.

"Det skall svaras ja eller nej", skrek länsmannen till.

"Ja", svarade Gustafsson.

"Vill herr Gustafsson likaledes låta ynglingen Per Andersson mot kvitto hos herr Nordenberg uppbära förenämnda ett hundra riksdaler, hvilka herr Nordenberg får i uppdrag att uttaga af herr Gustafssons lön?"

"Ja", svarade Gustafsson.

"Kanske herr Gustafsson, för att hela saken skall vara slut på en gång, vill utlägga Svens och Tildas ersättningar, hvilka Per får uppbära på samma sätt hos herr Nordenberg?"

"Ja", svarade Gustafsson.

"Då tackar jag er allesammans", sade länsmannen, och klappande mig på axeln tillade han:

"Du har fått en för dina förhållanden jämförelsevis stor summa, men kom i håg, att ingenting är dyrbarare än ett fläckfritt namn. Det går an att straffa bakdantare med att tvinga dem att utge ersättningar, men heder kan aldrig köpas för pänningar. Den kan endast förvärfvas genom arbete, redbarhet och plikttröhet. Du har ett godt vitsord af din principal, och han hade väl icke eljes gjort sig ett så oerbördt besvär som i förevarande fall. Du kan icke nu fatta betydelsen af hans ingripande till din förmån, men du skall nog göra det en dag."

"Nu förstår du hvarför jag fick lof gå tillväga på sätt som jag gjorde i går?" sade farbror.

"Ja, och tack för alt", sade jag. Och en varm tår droppade från mina ögon ned på hans hand.

XVII.

Kyrkoherden, länsmannen, Karl Karlsson och Axel voro bjudna på middag, sedan förhöret afslutats.

De båda förstnämnda och farbror åto i matsalen, Karl Karlsson, Axel och jag — för att få hålla Axel sällskap — i köskammaren.

Farbror var mycket gästfri, men då han i hvardagslag bjöd enklare allmogemän fingo de alltid äta för sig själfva i köskammaren. Det var icke högmöd utan hänsyn till dem, som föranledde denna klassificering. "Vi ha", sade han, "en annan etikett än de. De äro främmande för vår och känna sig på grund däraf generade, och min gästfrihet blir dem sålunda en pina i stället för en anledning till glädje. De se helst att de få äta min mat utan att bli påtvingade vårt bordsskick."

Faktum är, att det var treffligt vid bordet i köskammaren. Karl Karlsson kunde icke nog berömma farbror. "Det är en karlakar!, patron Nordenberg", var det stående omkvädet till allt, hvad han hade att säga om honom.

Jag hade ju mycket att säga Axel, mycket att fråga honom om. Framför allt fylde jag ut luckorna i klockhistorien samt meddelade dess förspel.

Karl Karlsson lyssnade med stort intresse äfven därpå, men deltog icke just i samtalet annat än med sina lofsånger öfver farbror, i hvilka vi andra voro ytterst beredvilliga att instämma.

Till sist kom han dock med ett uppslag:

”Hvad i all världen skall du med så mycket pengar till, pojke?”

Ja, det hade han sannerligen rätt i. Hvad skulle jag göra med mina etthundrafemtio riksdaler? Ty i mina ögon representerade de naturligtvis en förmögenhet, som lade halfva världen för mina fötter.

— — —
Då vi ätit, gingo vi ned i boden.

Gustafsson var icke där, men jag fann honom på kontoret.

”Jaså, du är här nu, din välsignade komigen!” ilskades han mellan tänderna.

”Ja, jag ville skicka hem med Axel en kardus tobak till far min — syskonen ha så nyligen fått sötsaker. Kanske herr Gustafsson vill vara så snäll och expediera den samt föra upp den på mig?”

Det gjorde mig godt att få bestå honom denna elakhet.

"Drag du så långt ända innerst in i . . ." Han avslöt uppmaningen med en rad af svordomar.

Sedan kyrkoherden och länsmannen tagit farväl, kom farbror ned i boden.

"Är Gustafsson inte inne?"

"Jo, han är på kontoret."

Farbror gick dit in, utan att stänga dörren — jag förstod, att det var med afsikt. Ty bland andra yttringar af oordentlighet afskydde han äfven, att man stälde dörrar öppna efter sig, och han hade därom ett ordspråk: "Hundar och vettlösa ungar stänga aldrig igen dörren."

"Du förstår, Gustafsson, att det efter detta är bäst, att vi skiljas åt?"

"Mer än väl", svarade Gustafsson kort. Han höll på att plocka i sin byrå.

"Huru lång tid vill du ha på dig?"

"En timme." Gustafsson nästan skrek fram det.

"Jaså, det låter så. Nåja, så mycket angenämare för mig."

"Ett sådant där skamlöst favoriserande af en lymmel kan ingen stå ut med."

"Du skall inte röra vid det ämnet, Gustafsson. Och du skall framför allt inte försöka med den där tonen mot mig i mitt eget hus . . . Har du avslutat ditt konto?"

"Nej."

"Var då så god att göra det."

Gustafsson böjde på hufvudet.

"Önskar du något betyg? Kom blott ihåg,

att jag aldrig lemnar annat än sanningsenliga sådana.”

”Nej . . .”

” . . . tack”, ifylde farbror ironiskt.

Så kom farbror ut i boden, där han skref kvittot å etthundrafemtio riksdaler åt mig, medan jag gick ut efter drängen att tillika med Bauermann bevitna min namnteckning.

Det dröjde ej mer än ungefär en timme tils Gustafsson hade packat ner sina saker. Men det vardt nog icke håller värst väl gjordt.

”Jag skickar upp någon att hämta lären, kofferten och byrån”, sade han till Bauermann i det han kom ut i boden, iklädd öfverrock och hatt.

”Har du sagt adjö då?”

”Nej, det kan göra just detsamma.”

”Inte ens däruppe?”

”A, det är samma . . .” Och så svor han en rad igen. ”Adjö med dig Bauermann! Och du, ditt fördömda ormyngel” — det var till mig han adresserade sig nu — ”akta dig att komma i min närhet sedan det blifvit mörkt!”

Med det gick han och slog glasdörren i, så att rutorna skallrade.

”Så äro vi af med den!” nickade Bauermann.

”Det är just ingen, som begråter honom.”

”Nej, då”, bedyrade jag.

Senare på aftonen kom det en skjuts från Jon Jonsson på Skaten och hämtade Gustafssons saker.

”Hälsa Tilda”, sade drängen till skjutskarlen,

då denne for. "Det är väl meningen, att hon skall få fästman nu? Kaka söker maka."

"Ja", svarade skjutskarlen, som ej syntes vara vidare förtjust i Tilda, "den, som blir fast för henne, han kommer att få veta, att han lever."

— — —

Det var bland husets folk blott en mening om Gustafssons sätt att aflägsna sig utan att säga farväl.

"Ja, nu tala vi icke mer om honom", sade farbror vid kvällsvarden. "I ett fall lemnar han ett bestämdt tomrum efter sig — såsom bokförare. Och en sådan måste jag nu skaffa mig."

"Då skall jag be att få anmäla mig som sökande", sade jag och rätade på mig.

"Handstilen dugde värkligen, men för att föra böcker fordras något mer; och härvidlag fordras det..."

"... dubbla italienska bokhålleriet", afbröt jag bugande.

"Och det är ingen småsak att lära sig det."

"Det gör mig så glad att höra farbror säga det, ty när jag lärde mig det, höll jag på att tro, att jag var dummare än andra människor."

"Kan du..."

"Ja", bugade jag.

"När har du lärt dig det?"

"Om kvällarne."

"Får jag se dina böcker?"

Jag var icke sen efter dem.

Farbror granskade dem grundligt, och jag såg mer än väl på hans ansikte, att granskningen utföll till belåtenhet.

”Det var duktigt af dig, Per! Alt hvad man gör, gör man åt sig själf. Vänjer man sig vid arbetsamhet, har man både indirekt och direkt nytta af det. Om du kan sköta böckerna åt mig, så får du från och med i morgon dag etthundrafemtio kronor i kontant lön jämte allting fritt.”

Jag störtade fram till honom och bugade mig till jorden. Far icke blott slapp betala för mig, utan jag fick pängar till! Åck, om jag kunnat få skicka de hälsningarna med Axel hem!

På Nanna vågade jag blott kasta en flyktig blick. Men jag såg, huru glad hon var.

”För öfrigt skall din lön ökas i den mån dina tjänster bli värdefullare för affären. I början kommer det naturligtvis att gå sakta för dig med böckerna, men det är bättre, att du gör det sakta och väl än fort och dåligt.”

”Jag skall nog i alla fall hinna med åtskilligt i boden”, trodde jag.

”Du skall nu också få börja med att göra en och annan af de lättare stadsresorna för att efterhand öfvertaga dem alla. Det ökar dina erfarenheter väsentligt, och dessutom är Bauermann förste bokhållare nu...”

Nu var det Bauermanns tur att bocka sig.

”... med samma lön som Gustafsson hade.”

”Tack, farbror!” Han gick fram och tryckte

farbrors hand. "Jag skall försöka att göra skäl för både det ökade förtroendet och den ökade lönen."

Fröken Malmberg såg icke mindre glad ut än Nanna nyss.

— — —

"Nå, hvad skall du göra med dina etthundrafemtio riksdaler?" frågade farbror mig senare på aftonen.

"Nog vet jag, hvad jag bra gärna ville bruka en del af dem till, om jag finge och om farbror inte tyckte illa om det."

"Sjung ut!"

"Jag ville så gärna komma till Stockholm."

"Det var inte dumt als. Du skall, när det passar sig, få 8—14 dagar för ändamålet. Då bör du gå till de firmor och de fabriker, som vi köpa af, och se huru varorna komma in från utlandet, förtullas, förvaras o. s. v. Det skall öka din varukännedom och således din köpman-naduglighet. Men dessutom bör du se museer, bibliotek och andra bildningsanstalter. Ty allt, som ökar din allmänbildning, ökar också din lämplighet för ett så viktigt yrke som vårt. Att förmedla varubyttet mellan nationerna är ju en ofantlig uppgift; och i den uppgiften ha vi detaljköpmän, som nå ner till konsumenten, en ej obetydlig del. Men det fins så mycket godt folk, som ej begriper det, tyvärr äfven bland köpmännen själfve, och därför har vårt yrke ej den aktning det borde ha."

Å, jag skulle få fara till Stockholm!

— — —

"Nu är du inte pojken Per längre", sade Bauermann, då vi kommo ner på kontoret. "Nu är du bokhållare Persson, andre man här på stället och min kamrat. Nu säger du *du* åt mig, och vi besegla brorskapet med detta handslag!"

Men jag gick länge och pinade mig med omskrifningar, innan jag fick mod att begagna mig af den medgifna rätten till detta brorskap.

XVIII.

Bland saker, som Nanna spelade den tiden, mins jag särskildt pilgrimskören ur Tannhäuser, som lifligt sysselsatte min fantasi. De orediga tonerna i fjärran, som efterhand formade sig till en sång, hvilken närmade sig mer och mer, likt en växande flod, för att några ögonblick med full styrka vara midt för en och sedan draga bort samt slutligen förtona — alt detta var något för ett ungt sinne.

När jag ser tillbaka på min första ungdom, kommer jag alltid att tänka på denna tonmålning. Min barndom var fylld af ofullgångna drömmar, tvifvel och framtidshopp i brokig blandning.

Så fick jag se Nanna, och hvad som förut varit aning och hopp tog nu fast form för att snart bryta ut i medveten harmoni, nämligen då jag fick visshet om, att hon var min. Det var min första ungdoms centrala del, då lifvet marscherade fram med full musik.

Nu förtonade min första ungdoms idéer och vyer snart. Men när tåget dragit förbi och sången dött bort, stod jag där bättre rustad än

de fleste för att begynna den stora allvarliga lifskampen såsom ung man — stod där med det ljusa minnet af min barndomskärlek såsom grundkapital att bygga på.

— — —

Gustafsson blef boende kvar hos Jon Jons på Skaten. Snart spred sig det ryktet, att han skulle sätta upp en ny handel. Vi ville icke tro det, men det besannade sig. En flygelbyggnad på Jon Jonssons gård inreddes till bod — bekvämare och tidsenligare än vår men i betydligt mindre skala.

En dag talade Bauermann om, att Gustafsson bjudit honom plats hos sig.

”Nå, hvad svarade du?” frågade farbror med en min, som angaf, att han icke var det ringaste tveksam om svaret.

”Jag bad honom, förstås, att veta hut.”

”Det är också korrekt”, sade farbror. ”Den, som tager plats hos en konkurrent, betraktas alltid som öfverlöpare, och han blir hållen därefter. Skulle han sedan behöfva söka sig en ny plats, så ligger det honom alltid i fatet. Den, som tänkt engagera honom, resonerar själfklart som så: du har förut gått öfver till konkurrenten — du kan göra det för mig också; dig skall jag altså akta mig för.”

Den Gustafssonska affären gick endast ett år. Han brydde sig icke stort om vare sig boden eller böckerna, utan lefde i sus och dus,

därvid han mycket vistades borta. Hans stadsresor slukade värkliga summor, sade man.

Vid konkursen fick Gustafssons far släppa till det mesta. Jon Jonsson kom dock icke alldeles helskinnad ifrån affären. Han ville dock aldrig höra talas därom.

Farbror öfvertog lagret — som ju altigenom var nytt och i allmänhet ganska kurant — af konkursmassan. Då Jon Jonsson bjöd honom bodinnanredet för skapligt pris, köpte farbror också detta — faran för att någon annan skulle slå sig ner på stället var ju därmed aflägsnad. Han kunde också använda det mesta i sin egen bod, där mycket var gammalt och i behof af att bli ersatt med nytt.

Tilda hade blifvit förlofvad med Gustafsson. Då han gjorde konkurs, slog hon upp med honom. De hade visst båda två hunnit bli ganska mätta på hvarandra.

Han blef profryttare, han som så många andra cessionerade handlande.

I slutet af år 1874 uppsade Rundqvist sin plats som föreståndare för boden vid Norrby. Han hade fått en mycket högt aflönad plats som föreståndare för en brukshandel.

”Då skall jag be att få anmäla mig som sökande till den lediga platsen”, sade Bauermann.

”Ja, naturligtvis skall du ha den, om du vill ha den — det har jag ju alltid tänkt. Och jag undrar inte på, att du vill ha den. Det

är inte otrefligt där nere, och tungskött är boden inte håller — det är blott det, att du är bunden.”

”Och så kan jag såsom föreståndare där få låta binda mig ändå mer”, sade han.

”Gifta dig, ja. Det går godt på den lönen. om ni äro förståndiga, och det äro ni ju bägge två. Nåja, giftet blir ju en senare fråga. Din flyttning dit ner bör emellertid ske så fort som möjligt. Rundqvist vill inventera ifrån sig med första görliga. Han stannar visserligen en månad till och hinner sålunda sätta dig in i förhållandena, men han vill under tiden icke vara fast vid boden, enär han dels vill göra några smärre resor och bli bekant med de firmor, som furnera den affär, han skall sköta, dels önskar hälsa på sina föräldrar några dagar.”

”Det är som farbror vill.”

”Nå, hvem skall jag få till förste man här i ditt ställe?” Farbror smålog och lät blicken glida öfver från Bauermann till mig.

”Den kanske farbror besätter utan ansökan”, log Bauermann tillbaka

”Tror du då, att drängen vår duger?” sade farbror i samma ton.

”Nej.”

”Du menar då väl inte, att Per här skulle vara värdig att taga upp din fallna mantel?”

”Utan är det inte.”

”Hvad kan då föranleda dig att ge honom en så ampel rekommendation?”

”Han kan blunda och ändå taga riktigt num-

mer på trådrullen, sockret hugger han alltid i en bit, och . . . ”

Rulltråden låg i en låda, alla nummer tillsammans. Man fick snart en sådan vana vid att handtera den, att man, då man tog i en rulle, på storleken kände, hvad nummer det var. Socker vägdes upp på förhand och slogs in i halfskålpunds-, skålpunds- och tvåskålpundspaket. Men hvarje sådan viktdel fick bestå af endast en bit. Det ville ganska stor färdighet till att med ögonmått hugga bitarne så jämna. Ty det fick naturligtvis ej bli en hop småbitar öfver.

”Håll!” afbröt farbror. ”Jag är öfvertygad.” Och så fortsatte han till mig: ”Ja, nu är det din tur, Per, att tråda in i första ledet, och det lär du väl ingenting ha emot?”

”Jag är naturligtvis glad och tacksam.”

”Då du inga medsökande, har och du befinnes vara så kvalificerad som fordras kan, så vare du härmed utnämnd till förste bokhållare i denna utmärkta affär.”

Farbrors förmåga att med en skämtsam form ge hvardaglig ledighet åt en situation, som eljes skulle ha blifvit stel, förnekade sig ej håller nu.

Så långt hade jag då hunnit på denna jämförelsevis korta tid. Någon så ung förste bokhållare hade farbror aldrig haft förut.

— — —

”Tycker du, att det nu är för tidigt att säga det åt farbror?” sporde jag Nanna så fort jag fick tillfälle att taga henne i mina armar —

ja, just taga henne i mina armar och bära henne som ett barn, fastän hon var fullt ut medelstor. Men den en gång så spåde gossen hade växt ut till en 5 $\frac{3}{4}$ fots, kraftig ung man. Han hade också vuxit i lyckans solsken!

"Jag tycker visst inte, att det är för tidigt", svarade hon. "Har du bara mod, så..."

"Det är mer än jag kan säga. Men min nya värdighet bör väl skänka mig en god portion sådant."

"Vi få väl vänta då, tills du iklädt dig samma värdighet och funnit hur den kännes."

"Emellertid äro vi alt skickliga, som icke röjt oss."

"Ja, vi borde ha medalj för vårt tålmod..."

Något ljud förnams i trappuppgången. Jag släpte henne, tog en kyss och sprang.

— — —
Bauermann och fröken Malmberg gifte sig på våren 1875.

"Jag afträder från skådeplatsen i behaglig tid", sade hon till farbror. "Äfven Gerda har ju gått och läst nu och måste sålunda anses ha fått undervisning nog, hvad vanliga skolämnen angår; och hvad musik beträffar, kan Nanna undervisa henne däri — det är icke skäl att anstränga henne mycket därmed, då hon icke har lust för det. Bättre är då att uppmuntra hennes håg för köket."

Båda flickorna deltog dagligen i de husliga

sysslorna efter en bestämd plan, hvars noggranna efterlefnad fru Pettersson aldrig prutade på. Där ingick matlagning hvarannan vecka. För detta arbete visade Gerda synnerligt intresse, och hon var alltid glad, då hennes köksvecka kom. Nanna fastnade icke så på någon detalj af arbetet utan var lika intresserad öfverallt men visade tidigt sina anlag som ordnande och ledande kraft. Det var fart i henne. Aldrig var hon rädd för att hugga i. Och tjänarne afgudade henne.

— — —

Bauermanns och fröken Malmbergs bröllop hölls i den senares hem. Vi voro bjudna allesammen, men ingen kunde komma dit mer än farbror.

Jag skötte boden i Norrby medan Bauermann var borta. Det lilla boet — ett riktigt dockskåp på två rum och kök — hade de unga gjort i ordning på förband, därtill användande sina besparingar. Möblerna hade de beställt i socknen. Farbror hade beslutat sig för att som bröllopspresent gifva dem kvitterad räkning på hela möblemanget. Det skulle bli glädje för dem!

Någon gång hade fröken Malmberg beklagat sin fästman, som fick en så fattig flicka. ”Endast en liten utstyrsel för jag med mig — ingen hemgift.”

”Hvad skulle vi med den till?” svarade Bauermann då. ”Vi börja ju utan ett öres skuld, och vårt arbete ger oss bröd.”

Dagen innan de väntades till sitt nya hem.

kom Nanna dit ner för att ordna detsamma till deras mottagande. Hvad hon förstod allting väl — hvad hon tog sig bra ut i detta nyredda bo, där allt var oskäradt och rent! Hvilken näring gaf icke anblicken af detta och af de ungas lycka åt våra drömmar!

Hösten därpå for Nanna bort för att vara hos släktingar i Stockholm vintern öfver.

Det föll mig aldrig in att ängslas för att någon annan skulle kunna komma henne att glömma mig. Kanske kom det sig af, att jag haft så rikliga tillfällen att härda mig för sådan fruktan. Ty ju mer hon växt till, dess mer hade huset uppmärksammats af unge män från orten, om hvilkas afsikter Nanna icke behöfde sväfva i okunnighet. Hon hade afslagit många anbud, och man undrade däröfver. Man stannade vid förklaringen, att hon syftade högre. Detta så mycket hållre som hon allmänt ansågs vara ett godt parti.

I det fallet viste jag bättre besked. Farbror hade en mycket god affär, men någon förmögenhet samlade han icke. Han var för gästfri, för hjälpsam, värdade sig om sina barn utbildning och älskade resor för mycket till det.

När folk talade om Nannas sätt att behandla friare, stannade man aldrig vid mig såsom orsaken därtill. Det var ju glädjande ur den synpunkten, att vi lyckats behålla vår lycka för oss själfva, men ibland sårade det också min

egenkärlek att icke bli tagen med i räkningen. Jag måste dock finna mig i att så där bli negligerad och trösta mig med, att min tur skulle komma en gång.

Hennes bortovaro var en ny, tjusande fas i vår kärlekssaga. Vi växlade bref hvarje dag. Ibland vardt det blott ett par rader med platsen för den medsända kyssen utmärkt af en blyertsring, men ett bref vardt det i alla fall hvarje dag.

Dessa bref gingo ej i farbrors väska utan sändes till och hämtades från stationen af mina utskickade — farbrors drängar, förbönder och andra, som skulle dit ner. Det var många äfventyr och mycket hemlighetsmakeri, som gäfvo sitt särskilda, ofta spännande behag åt denna postbefordran.

Och brefven! Jag hade egentligen aldrig förr tänkt på, hvilken öppen blick hon hade, huru sundt hon tänkte, huru stark hennes lifsenergi var och huru varmt hon kände. Och hon sade ofta de alra vackraste saker om den Per, som hon var så lycklig att äga och som ingen makt på jorden skulle kunna förmå henne att släppa.

— — —

Vären det år, då jag blifvit myndig, beslöto vi att låta minan springa.

Gertrud-dagen firades alltid i huset. Nannas mor hette Gertrud, och farbrors och hennes både förlofnings- och bröllopsdag hade ägt rum på denna dag. Farbror hade älskat henne ofant-

ligt, därom vitnade det sätt, hvarpå han värddade hennes minne, mer än väl. Det värkade för öfrigt otroligt uppfostrande på barnen att en viss dag om året var bestämdt afskild till erinrandet om modern.

Oreflekteradt gick det fram för dem, hvad det betyder att lefva ett nyttigt och kärleksfullt lif: det väcket dör icke. "Så gjorde mamma", hörde man ofta farbror yttra till barnen, och då visste de, att det var riktigt. "Det skulle mamma ha tyckt om", var det högsta beröm han kunde ge dem.

Ja, på dessa minnesdagar öppnade sig värkliga evighetsvyer för alla, som fingo vara med om dem. Hon, som var död, hon var icke död — hon lefde i trots af att hon multnade i kyrkogårdens mull. Hon gick omkring ännu i det hem, som hon varit med om att bygga upp en gång. Hon var där ännu en auktoritet, som man vädjade till, då det gälde, att flytta en möbel, att välja en bok till uppläsning eller göra en barmhärtighetsgärning. Hon var icke död, ty hon fylde detta hem med sin personlighet.

Hela familjen hade på förmiddagen varit nere på kyrkogården och pyntat hennes graf med blommor och grönt. På middagen hade vi ätit hennes älsklingsrätter. Det var ingen stel högtidlighet med likbjudareminer — det var icke en sorgeshögtid, utan en frisk, glad hyllning åt ett minne, som *lefde*.

Sedan bordet dukats af, blefvo farbror och jag sittande i matsalen, där Nanna gick omkring

och ordnade. De andra hade gått hvar och en till sitt.

Farbror följde henne med ögonen, och så sade han till mig:

"Du kan inte tro, hvad Nanna påminner om henne."

Jag kastade en blick på Nanna, och aldrig hade hon tett sig ljufvare än nu, där hon rörde sig stilla och mjukt, med ungdomlig grace och med husmoderlig värdighet. Det var som om något lyfte mig, och utan att jag riktigt visste, huru det gått till, hade jag fattat farbrors hand.

"Farbror, ge Nanna åt mig!" bad jag och såg honom in i ögonen med en blick, som sade mycket mer än mina ord. Det ryckte i mina läppar, och mitt hjärta slog våldsamt.

I samma ögonblick sprang Nanna fram och sjönk ner vid hans fötter med hufvudet gömdt i hans knä.

Han tog Nannas hand och lade den i min, och så böjde han sig ned öfver oss. Jag vet icke, huru länge han satt så.

"Jaså", sade han, i det han reste sig upp och klappade våra hufvuden. "det är skedt nu."

"Har pappa vetat af det länge?"

"Ja, det har jag, barn. Troligen längre än du själf."

Hon såg tviflande på honom.

"Jo, jag försäkrar. Och hvilken du än valt, skulle jag icke ha motsatt mig det. Nu var det mig så mycket lättare att göra dig till viljes. Du valde af instinkt och innan du visste,

hvad kärlek var, men du gjorde det på ett sätt som kom mig att känna mig stolt öfver dig. Det var du, som, utan att du själf begrep det, fäste min uppmärksamhet på honom. Jag måste taga reda på, hvad som fans hos honom, eftersom ditt barnahjärta gaf sig åt honom. Och sedan du upptäckt guldgrufvan, bearbetade jag henne. Jag har uppfostrat honom åt dig. Han har ej blott fått den bästa köpmannautbildning, som kan presteras, utan också en allmänbildning, som ställer honom väsentligt öfver flertalet af sina ståndsbroder, hvilka beklagligtvis alt för ofta ej förstått, att köpmannaklassen alltid innerst skall snobbigt ses öfver axeln af många andra samhällsklasser tils den höjt sin intellektuala position i jämnhöjd med sin sociala . . . Jag uppfostrade honom åt dig. Jag hade ej kunnat finna ett tacksammare subjekt, och så lärde jag mig alt mer och mer att hålla af dig, Per, för din egen skull. De andra bokhållarne kallade jag vid tillnamn, men jag kunde aldrig förmå mig till att säga annat än Per till dig. Ty i mitt hjärta var du min son.”

— — —

Endast två år därefter gifte vi oss.

Det hade länge varit fråga om att draga en järnväg genom socknen. Nu var den frågan löst. Det förändrade i en hast socknens utseende. Ty nu blef järnvägsstationen dess medelpunkt.

Där bygde farbror upp en ny, stilig handels-

bod med bostadsvåning en trappa upp. När det var gjordt, fick jag öfvertaga affären, och Nanna och jag förenade våra öden.

Farbror bodde kvar i det gamla hemmet. För kraftig att slå sig i ro, begynte han drifva partiaffär med säd, särskildt hafre, som var denna ords förnämsta produktionsartikel.

När järnvägen bygdes, klagade många af bönderna. De skulle bli ruinerade, då de icke hade förtjänsten af att köra foror från Stockboda till bruken. Farbror hade alltid framhållit, att ingen förtjänst var så dålig som forbondens — den stannade vanligen på vägen. Nu skulle bonden bli hemma och sköta sin jord — han skulle bli bättre bärgad, och sederna skulle förbättras. Ty detta lif på landsvägen och i hållstugorna var icke ägnadt att höja befolkningen på något sätt men väl att skapa olust för det hårdare jordbruksarbetet samt främja fylleri och annan råbet.

Nu blef svärfar en verklig reformator i socknen. Han hemförskaffade och tillhandahöll det bästa utsäde, lärde bönderna att använda jordbruksmaskiner, gjorde praktiskt åskådligt för dem det lönande i att hålla ogräset ur åkrarne samt väl rensa säden, o. s. v.

Så kan en köpman, då han har både förstånd och hjärta, bli till välsignelse för sin ort.

— — —

Så håller svärfar på än i dag. Åren ha farit

mildt fram med honom. Tant Petterson sköter ännu hans hushåll.

Han har inredt undervåningen till rum. "De kunde ju inte stå tomma", säger han. "Men jag fick på det sättet alldeles för stort svängrum. Jag känner mig emellanåt som en gråsparf i ett ladugolf."

Det är dock rätt ofta, som han behöfver alla sina rum. Det är när Gerda med man — en bruksförvaltare i orten — och barn samt Bauermann — som för många år sedan öfvertog affären vid Norrby — med hustru och barn komma dit. Det är ej så långt emellan. Svärfar vill då aldrig släppa sina gäster, och då männen slutligen fara till sitt, tager han ofta mammorna och barnen kvar hela veckan.

Det är gifvet, att Nanna och jag samt vår gosse och vår flicka — den senare lofvar att bli farmor i andra upplagan — alltid äro med då. Någon gång kommer också John — som nu äger ett aktadt namn som vetenskapsman — hem till dessa familjefester. Svärfar är stolt öfver honom och önskar blott, att han måtte gifta sig, så att ätten ej går ut på svärdssidan. Tyvärr visar John icke något intresse för detta farbrors önskemål. Han lefver blott för sin vetenskap.

— — —

De äkta männen peka på Nanna som mönstret för en hustru, fruarna på mig som mönstret för

en äkta man. Och alltid äro vi i sällskap, säger man. Faktum är, att vi äro och alltid varit ovanligt lyckliga.

Vi ha haft framgång på alla sätt, äfven ekonomiskt.

Vår barndom och ungdom var förskonad för de inre slitningar, hvilka annars äro så vanliga i de åren. Det kom sig af, att våra drömmar och förhoppningar aldrig voro hemlösa fåglar utan i vår orubbliga tro på hvarandra ägde sitt trygga näste.

Det är i glansen af denna vår barndomskärlek, som vår lycka växer hög och stark.

SLUT.

På *Albert Bonniers* förlag har förut utkommit af

JOHAN LINDSTRÖM (SAXON):

I hanegället. Dikter. 50 öre.

Saxons skaldestycken lemna efter sig intrycket, att det är en man bakom ordet, och *det är god klang i detta svenska ord,*
(Oskarshamns-Tidningen).

Där hemma i socknen. Folkmotiv. Dikter. 1 kr.

Friska, kända och anslående bilder. (Aftonbladet).

Under kampen för bröd. Skisser. 1: 25.

På sätt och vis ett *historiskt dokument*, i hvilket en kommande forskare skall kunna läsa spridda drag ur det svenska småstadslifvets historia.
(Edvard Fredin i Bohusläningen).

Bondfolk. Skisser. 1: 25.

Skrifna med *fast och lif* och med varmhjärtadt deltagande för de lefnadsförhållanden och de personer, förf:n framställer.
(Göteborgs Handelstidning).

Förtrampad och andra berättelser. 1 kr.

Stilen röjer *iakttagarens blick*, och i berättelserna tala både hufvud och hjärta.
(Nerikes Allehanda).

Lyckliga människor. Skisser. 1: 25.

Det fins i Saxons författaretemperament en egenskap, som mer än andra tilltalar en. Det är *den hjärtevärme, den veka känslighet*, hvarmed han skildrar allt, som äger hembygdens eller hemlifvets färg öfver sig.
(Malmö-Tidningen).

I Jämtbygd. Studier och skildringar. Med 1 27 ill. 1:50.

Forfattaren besitter en *ubestridelig Evne* til at vække Læsernes Interesse for det Stof, han behandler.
(Dagbladet, Kristiania).

Genom Härjedalen. Färder och studier. Med 12 ill. 1 kr.

Med vanlig raskhet och *stor lokalkännedom* samt stundom mycket *lekande* och *humoristiskt* skildrar Saxon, den flitige östersundspublicisten och kände skönliteräre skriftställaren, en resa i Härjedalen...
(Blekinge-Kuriren).

Nya tag! Berättelse. Med 2 teckningar. 75 öre.

»Bondfolk» och »Nya tag!» äro *folklifsskildringar, som vår literatur kan vara stolt öfver att äga.*
(Tidn. för Skaraborgs län).

Världssorg. En berättelse om huru människorna skulle kunna bli lyckliga. 1: 25.

Det behöfver icke sägas att boken är *underhållande*. I det afseendet skiljer den sig icke från Saxons andra arbeten.
(Hudiksvalls Allehanda).

Kriget utan svärdsslag. En berättelse. 2 kr.

Denna på historisk sanning grundade berättelse är en tendensroman, skriven i fredsidéernas tjänst. Såsom sådan är den betecknad »*Sverges första fredsroman, ett hedersnamn som den ypperligt uppbar.*»
(Östergötlands Dagblad).

Bland skogsafvarkare och sågvarksarbetare. En nutids-skildring med framtidsperspektiv. 1: 25.

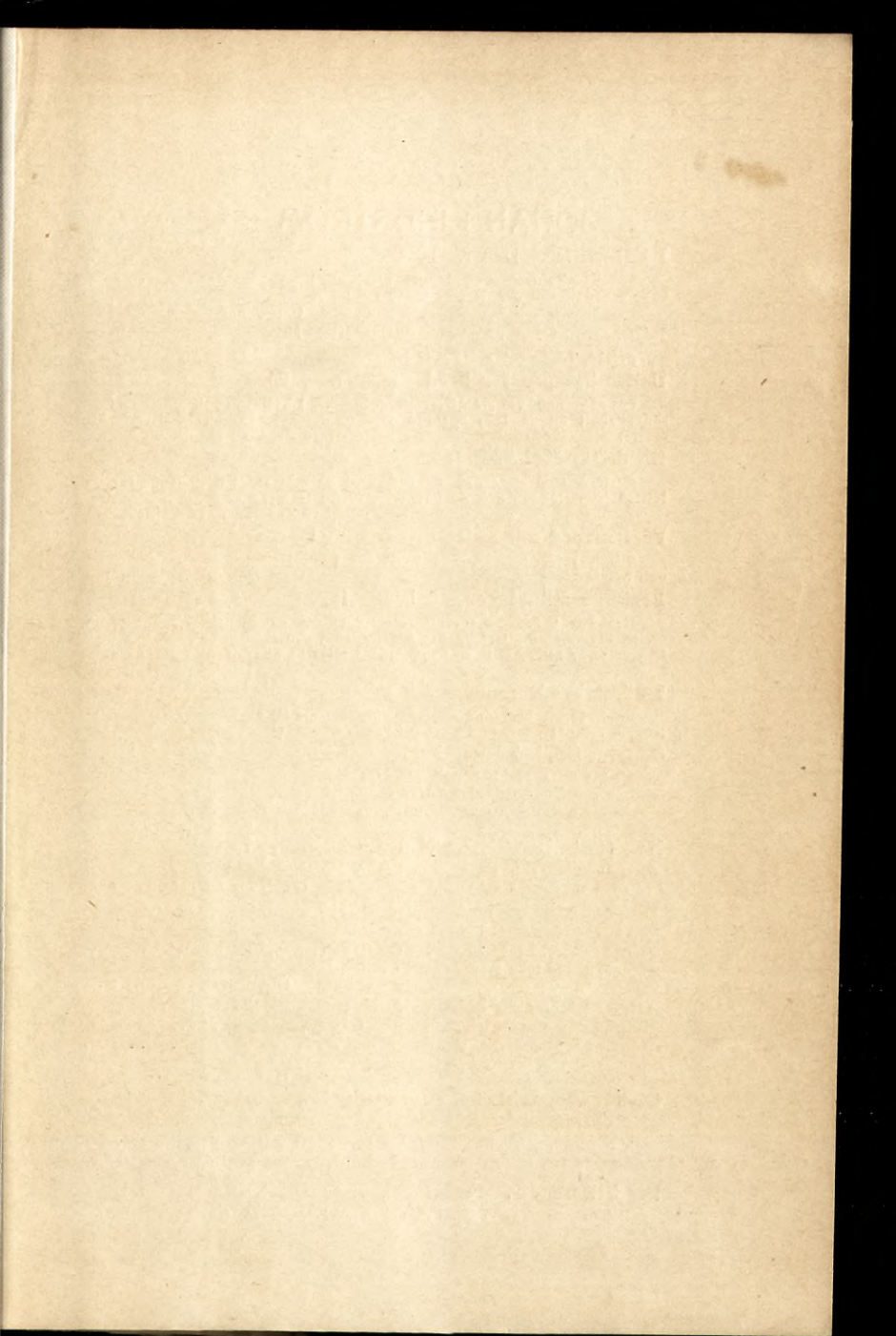
En friskt och lifligt skriven norrlandsskildring, hvilande på enkla hvardagsmotiv, men buren af *poetisk känsla, värme och äkta stämning.*
(Sundsvallsposten).

Ett kvinnolöfte. Berättelse. 1: 25.

Boken *förtjänar erhålla en talrik läsekrets.* (Öresundsposten).

JOHAN LINDSTRÖM (SÄKON)

1850-1851
1852-1853
1854-1855
1856-1857
1858-1859
1860-1861
1862-1863
1864-1865
1866-1867
1868-1869
1870-1871
1872-1873
1874-1875
1876-1877
1878-1879
1880-1881
1882-1883
1884-1885
1886-1887
1888-1889
1890-1891
1892-1893
1894-1895
1896-1897
1898-1899
1900-1901
1902-1903
1904-1905
1906-1907
1908-1909
1910-1911
1912-1913
1914-1915
1916-1917
1918-1919
1920-1921
1922-1923
1924-1925
1926-1927
1928-1929
1930-1931
1932-1933
1934-1935
1936-1937
1938-1939
1940-1941
1942-1943
1944-1945
1946-1947
1948-1949
1950-1951
1952-1953
1954-1955
1956-1957
1958-1959
1960-1961
1962-1963
1964-1965
1966-1967
1968-1969
1970-1971
1972-1973
1974-1975
1976-1977
1978-1979
1980-1981
1982-1983
1984-1985
1986-1987
1988-1989
1990-1991
1992-1993
1994-1995
1996-1997
1998-1999
2000-2001
2002-2003
2004-2005
2006-2007
2008-2009
2010-2011
2012-2013
2014-2015
2016-2017
2018-2019
2020-2021
2022-2023
2024-2025

På *Albert Bonniers* förlag har förut utkommit af
JOHAN LINDSTRÖM (SAXON):

I hanegillet. Dikter. 50 öre.

Saxons skaldestycken lemna efter sig intrycket, att det är en man bakom ordet, och *det är god klang i detta svenska ord,*
(Oskarshamns-Tidningen).

Där hemma i socknen. Folkmotiv. Dikter. 1 kr.

Friska, kända och anslående bilder.

(Aftonbladet).

Under kampen för bröd. Skisser. 1: 25.

På sätt och vis ett *historiskt dokument*, i hvilket en kommande forskare skall kunna läsa spridda drag ur det svenska småstadslifvets historia.
(Edvard Fredin i Bohuslänningen).

Bondfolk. Skisser. 1: 25.

Skrifna med *fart och lif* och med varmhjärtadt deltagande för de lefnadsförhållanden och de personer, förf:n framställer.
(Göteborgs Handelstidning).

Förtrampad och andra berättelser. 1 kr.

Stilen röjer *iakttagarens blick*, och i berättelserna tala både hufvud och hjärta.
(Nerikes Allehanda).

Lyckliga människor. Skisser. 1: 25.

Det fins i Saxons författaretemperament en egenskap, som mer än andra tilltalar en. Det är *den hjärtevärm, den veka känslighet*, hvarmed han skildrar allt, som äger hembygdens eller hemlifvets färg öfver sig.
(Malmö-Tidningen).

I Jämtabygd. Studier och skildringar. Med 27 ill. 1:50.

Författaren besidder en *ubestridelig Evne* til at vække Læsernes Interesse for det Stof, han behandler.
(Dagbladet, Kristiania).

Genom Härjedalen. Färder och studier. Med 12 ill. 1 kr.

Med vanlig raskhet och *stor lokalkänedom* samt stundom mycket *lekande och humoristiskt* skildrar Saxon, den flitige östersundspublicisten och kände skönlitteräre skriftställaren, en resa i Härjedalen...
(Blekinge-Kuriren).

Nya tag! Berättelse. Med 2 teckningar. 75 öre.

»Bondfolk» och »Nya tag» äro *folklifsskildringar*, som *vår literatur* kan vara stolt öfver att äga.
(Tidn. för Skaraborgs län).

Världssorg. En berättelse om huru människorna skulle kunna bli lyckliga. 1: 25.

Det behöfver icke sägas att boken är *underhållande*. I det afseendet skiljer den sig icke från Saxons andra arbeten.
(Hudiksvalls Allehanda).

Kriget utan svärdsdrag. En berättelse. 2 kr.

Denna på historisk sanning grundade berättelse är en tendensroman, skriven i *fredsidiernas tjänst*. Såsom sådan är den betecknad »*Sverges första fredsroman*», ett hedersnamn som den *upperligt* uppbar.
(Östergötlands Dagblad).

Bland skogsavvärkare och sågvarksarbetare. En nutids-skildring med framtidsperspektiv. 1: 25.

En friskt och lifligt skriven norrlandsskildring, hvilande på enkla hvardagsmotiv, men buren af *poetisk känsla, värme och äkta stämning*.
(Sundsvallsposten).

Ett kvinnolöfte. Berättelse. 1: 25.

Boken förtjänar erhålla en *talrik läsekrets*.

(Öresundsposten).